

คู่มือแนวทาง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
การจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต

สำหรับภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

เครื่องมือในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล
และยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต
(Corruption Perceptions Index : CPI)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(สำนักงาน ป.ป.ท.)

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

คำนำ

ตามที่แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้กำหนดให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) วางระบบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต และตาม คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๓๕๘/๒๕๖๒ เรื่องการจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ภายในสำนักงาน ป.ป.ท. หน้าที่และอำนาจ ตามข้อ ๓.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ศปท. สำนักงาน ป.ป.ท. ได้มี แผนนโยบายให้ ศปท. วางระบบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อใช้เป็นมาตรการภายในของหน่วยงาน ในการสร้างความโปร่งใส ลดปัญหาการทุจริต ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของ ศปท. มีแนวทางการดำเนินงาน ไปในทิศทางเดียวกัน จึงได้จัดทำคู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและแนวทางการจัดทำมาตรการ ป้องกันความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้ ศปท. นำไปเป็นเครื่องมือกำกับ ขับเคลื่อน และติดตามประเมินผล การบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภายใต้สังกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกรอบ แนวคิดว่าการป้องกันแก้ไขปัญหาการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ส่วนราชการจะเป็นผู้บริหาร จัดการได้ดีที่สุด เร็วที่สุด เพราะอยู่ใกล้ขีดปัญหา

สำนักงาน ป.ป.ท. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือนี้จะเป็นประโยชน์ให้กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และผู้สนใจ ในการสร้างความเข้าใจในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและเพื่อให้ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน พัฒนามาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจ ก่อให้เกิดการทุจริต และเพื่อเป็นการส่งเสริมการบริหารงานตามกรอบธรรมาภิบาลและเพื่อขับเคลื่อน การยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ให้เป็นไปตามเป้าหมาย แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

สำนักงาน ป.ป.ท.
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา	๑
ส่วนที่ ๒ ดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI)	
๑. ดัชนีการรับรู้การทุจริต คืออะไร	๒
๒. ดัชนีการรับรู้การทุจริต มีความสำคัญอย่างไร	๒
๓. สรุปแหล่งการประเมิน CPI สำหรับประเมินประเทศไทย	๓
ส่วนที่ ๓ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตสำหรับหน่วยงานภาครัฐ	
๑. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑๒
๒. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร	๑๒
๓. กรอบการบริหารความเสี่ยงการทุจริต	๑๒
๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต	๑๔
๕. ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑๕
๖. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ๙ ขั้นตอน	๑๖
ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง	๑๗
ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง	๒๑
ขั้นตอนที่ ๓ การประเมินค่าความเสี่ยงรวม	๒๒
ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินประสิทธิภาพการควบคุมความเสี่ยง	๒๔
ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง	๒๖
ขั้นตอนที่ ๖ การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง	๒๗
ขั้นตอนที่ ๗ จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง	๒๘
ขั้นตอนที่ ๘ การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง	๒๙
ขั้นตอนที่ ๙ การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง	๓๐
ส่วนที่ ๔ แนวทางการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตสำหรับหน่วยงานภาครัฐ	๓๒
๑. กรอบแนวคิดการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	๓๒
๑.๑ หลักธรรมาภิบาล	๓๓
๑.๒ กระบวนการออกแบบ (Design process)	๓๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๒. ตัวอย่างมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	๓๖
๒.๑ มาตรการเปิดเผยข้อมูลเชิงรุก	๓๖
๒.๒ มาตรการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจ	๓๘
๒.๓ มาตรการป้องกันการรับสินบน	๔๒
๓. ตัวอย่างมาตรการป้องกันการรับสินบน	๔๗
ส่วนที่ ๕ แนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตภาคธุรกิจเอกชน	๔๘
๑. แนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตสำหรับภาคธุรกิจเอกชน	๔๙
๒. ตัวอย่างการพัฒนา/ปรับปรุงนโยบายกระบวนการทางธุรกิจ	๕๒
๓. ตัวอย่างแนวทางปฏิบัติต่อหน่วยงานราชการการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตการให้หรือรับสินบน	๕๔
ภาคผนวก	
๑. แบบ Checklists ความเสี่ยงการทุจริตสำหรับหน่วยงานภาครัฐ	๕๘
๒. ประกาศคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต เรื่อง โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒	๖๕
๓. ข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ระยะที่ ๒ ของสำนักงาน ป.ป.ช. ต่อคณะรัฐมนตรี	๖๙
๔. มติคณะรัฐมนตรี เห็นชอบให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนการยกค่า CPI	๗๑
๕. คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๕๘/๒๕๖๒ เรื่องการจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒	๗๒
๖ คณะผู้จัดทำ	๗๕
๗ ที่ปรึกษา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)	๗๖

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ รับทราบมติคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) ในการประชุม คตช. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๐ ที่เสนอให้รัฐบาลประกาศให้ “ปี ๒๕๖๐ เป็นปีแห่งการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุมัติอนุญาตของทางราชการต่อการรับสินบนทุกรูปแบบ” ตามที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เสนอ

สืบเนื่องจากองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้ประกาศผลคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี ๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐ ประเทศไทยได้รับคะแนน ๓๕ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๑๐๑ จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด ๑๗๖ ประเทศ ลดลงจากปี ๒๕๕๘ ซึ่งประเทศไทยมีคะแนน ๓๘ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๗๖ จากประเทศที่เข้าร่วมประเมิน ๑๖๘ ประเทศ ผลคะแนนพบว่า แหล่งการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจมีคะแนนลดลงอย่างมากในปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยมีแหล่งการประเมินที่คะแนนลดลงทั้งหมด ๔ แหล่งการประเมิน คือ GI (๒๒ คะแนน) WEF (๓๗ คะแนน) PERC (๓๘ คะแนน) และ EIU (๓๗ คะแนน) โดยแหล่งการประเมินที่มีคะแนนลดลงมากที่สุด คือ GI (-๒๐ คะแนน) รองลงมาคือ WEF (-๖ คะแนน) ซึ่งเป็นแหล่งการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ว่าภาคธุรกิจเกี่ยวข้องกับการทุจริตมากน้อยเพียงใด และการสำรวจจากนักธุรกิจที่เข้ามาลงทุนในประเทศว่าภาคธุรกิจต้องจ่ายเงินสินบนในกระบวนการต่างๆ มากน้อยเพียงใด

สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นกลไกของฝ่ายบริหารและในฐานะเป็นฝ่ายเลขานุการของศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) มีหน้าที่และอำนาจตามข้อ ๓.๒ (คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๕๘/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ) ขับเคลื่อนนโยบายของฝ่ายบริหารที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย จึงได้เล็งเห็นว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วน จึงมีนโยบายขับเคลื่อนทั้งหน่วยงานภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน วางระบบการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลและยกระดับค่าคะแนน CPI โดยในคู่มือฉบับนี้ได้มีแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตสำหรับภาคธุรกิจเอกชนเพิ่มเติมจากคู่มือฉบับเดิม

ส่วนที่ ๒

ดัชนีการรับรู้การทุจริต

(Corruption Perceptions Index : CPI)

๑. ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) คือ อะไร

ดัชนีการรับรู้การทุจริต เป็นดัชนีการประเมินที่ถูกจัดอันดับการประเมินโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๘ (ค.ศ.๑๙๙๓) มีวัตถุประสงค์ในการต่อสู้กับการทุจริตในทุกรูปแบบ ด้วยการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงผลเสียของการทุจริต และเป็นภาพลักษณ์ความโปร่งใสของประเทศต่างๆ ประเทศไทยใช้แหล่งการประเมินทั้งหมด ๙ แหล่งการประเมิน ซึ่งสามารถสรุปจัดกลุ่มได้เป็น ๔ ประเภท ได้แก่ ๑) การให้สินบนเพื่อการพิจารณาอนุมัติอนุญาต เพื่ออำนวยความสะดวก มีแหล่งที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย WEF IMD PRS และ GI ๒) การใช้อำนาจ ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ มีแหล่งที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย PRS BF (TI) WJP และ EIU ๓) การใช้เงินงบประมาณไม่คุ้มค่าเอื้อประโยชน์ มีแหล่งที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย WEF และ EIU และ ๔) ประสิทธิภาพการดำเนินการต่อต้านการทุจริต มีแหล่งที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย BF (TI) PERC และ V-DEM

๒. ดัชนีการรับรู้การทุจริต มีความสำคัญอย่างไร

๒.๑ ความสำคัญทางยุทธศาสตร์ ปัจจุบันได้มีการกำหนดให้ ระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตเป็นเป้าหมาย ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนแม่บทรองรับยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งกำหนดให้ภายในปี ๒๕๘๐ ประเทศไทย มีระดับคะแนนอยู่ในลำดับ ๑ ใน ๒๐ ลำดับแรกของโลก และแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ รวมทั้งยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) กำหนดให้เมื่อสิ้นสุดแผน ประเทศไทยมีระดับคะแนนมากกว่า ร้อยละ ๕๐

๒.๒ ความสำคัญในบริบทสถานะของประเทศไทยในสายตานานาชาติ เนื่องจากคะแนน CPI นั้นเป็นการสะท้อนภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศต่างๆ ทั่วโลกที่เราไม่สามารถปฏิเสธได้ เพราะคะแนนดัชนี CPI เป็นหนึ่งในเครื่องมือที่กลุ่มนักลงทุนใช้ประเมินความน่าสนใจในการลงทุนของแต่ละประเทศ โดยมองว่าการทุจริตเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เป็นต้นทุนหรือเป็นความเสี่ยงในการเข้ามาประกอบธุรกิจ หากประเทศใดมีคะแนนดัชนี CPI ที่สูงย่อมสะท้อนถึงภาพลักษณ์ของประเทศที่ดีและสร้างความเชื่อมั่นดึงดูดให้นักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้นอีกด้วย

๓. สรุปแหล่งการประเมิน CPI สำหรับการประเมินประเทศไทย

แหล่งการประเมิน	คำถามที่ใช้ประเมิน CPI	คำแปล	ความสำคัญของแหล่งการประเมิน	ภาพรวมการประเมินแต่ละแหล่ง	หน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้องในการประเมิน
๑. Bertelsmann Stiftung Transformation Index BF (IT)	๑. To what extent are public officeholders who abuse their positions prosecuted or penalized? Assessments range from: - a low of ๑, where “Officeholders who break the law and engage in corruption can do so without fear of legal consequences or adverse publicity.” - to a high of ๑๐, where “Officeholders who break the law and engage in corruption are prosecuted rigorously under established laws and always attract adverse publicity.” ๒. To what extent does the government successfully contain corruption? Assessments range from: - from a low of ๑, where “The government fails to contain corruption, and there are no	๑. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งถูกฟ้องร้องหรือลงโทษ? โดยประเมินจาก - ต่ำ คือ ๑ เจ้าหน้าที่รัฐที่ฝ่าฝืนกฎหมายและมีส่วนร่วมในการกระทำการทุจริตไม่กลัวผลกระทบทางกฎหมายหรือการเปิดเผยสาธารณะ - สูง คือ ๑๐ เจ้าหน้าที่ที่ฝ่าฝืนกฎหมายและมีส่วนร่วมในการกระทำการทุจริต ถูกดำเนินคดีอย่างจริงจังภายใต้กฎหมายและได้รับความสนใจจากสาธารณะ ๒. รัฐบาลประสบความสำเร็จในการจำกัดวงการทุจริตระดับใด - ต่ำ คือ ๑ รัฐบาลประสบความสำเร็จในการจำกัดการทุจริตและไม่มีเครื่องมือที่สร้างให้เกิดความซื่อสัตย์ - สูง คือ ๑๐ รัฐบาลประสบความสำเร็จในการจำกัดการทุจริตและเครื่องมือในการสร้างความซื่อสัตย์ทุกเครื่องมือได้รับการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ	- จัดทำโดยมูลนิธิสถาบันเบอร์เทลแมนน์ (Bertelsmann Stiftung) จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ.๑๙๗๗/พ.ศ.๒๕๒๐ โดย Reinhard Mohn นักธุรกิจชาวเยอรมัน ตั้งอยู่ในประเทศเยอรมนี - วัตถุประสงค์องค์กรคือเป็นคลังสมอง (Think tank) มุ่งเน้นการศึกษาและพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบสาธารณสุข พัฒนาภาคประชาสังคม และสร้างความเข้าใจระหว่างประเทศ - ขอบเขตการทำการประเมินดำเนินการใน ๗ ภูมิภาค ๑๒๙ ประเทศโดยพิจารณาจากความเปลี่ยนแปลงในด้าน คือ ๑) ด้านการเมือง ๒) ด้านเศรษฐกิจ ๓) ด้านบริหารจัดการของรัฐบาล	- มีองค์ประกอบในการประเมิน BTI ทั้งหมด ๑๖ ตัวชี้วัด แบ่งออกเป็น ๓ ฐานใหญ่ คือ - Political Transformation - Economic Transformation - Governance Index	- ใช้ผู้เชี่ยวชาญ ๒ คนต่อประเทศ เป็นผู้ตอบข้อมูลและหากมีการตอบข้อมูลที่แตกต่างกันก็นำเอาข้อคำตอบที่แตกต่างมาหารือกัน - Paul Chambers (Naresuan University, Phitsanulok)

แหล่งการประเมิน	คำถามที่ใช้ประเมิน CPI	คำแปล	ความสำคัญของแหล่งการประเมิน	ภาพรวมการประเมินแต่ละแหล่ง	หน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้องในการประเมิน
	integrity mechanisms in place.” - to a high of ๑๐, where “The government is successful in containing corruption, and all integrity mechanisms are in place and effective.”				
๒.Economist Intelligence Unit Country Risk Service (EIU)	Are there clear procedures and accountability governing the allocation and use of public funds? - Are public funds misappropriated by ministers/public officials for private or party political purposes? - Are there special funds for which there is no accountability? - Are there general abuses of public resources? - Is there a professional civil service or are large numbers of officials directly appointed by the government? - Is there an independent body auditing the management of public finances?	เป็นการถามผู้เชี่ยวชาญถึงเจ้าหน้าที่รัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตำแหน่ง หน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน โดยคำถามจะเกี่ยวพันกับหลายภาคส่วนในการบริหารราชการทั้งระบบ สาธารณสุข หน่วยงานในการกำกับดูแลการอนุมัติ อนุญาต ดำรง และศาล โดยมีคำถามในแต่ละส่วน ๔ ดัชนีย่อยคือ - เจ้าหน้าที่รัฐในสาขาการบริหาร ไม่ใช่อำนาจตำแหน่ง หน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน - เจ้าหน้าที่รัฐในสาขากระบวนการยุติธรรม ไม่ใช่ อำนาจตำแหน่ง หน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน - ข้าราชการทหารและตำรวจ ไม่ใช่อำนาจตำแหน่ง หน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน - เจ้าหน้าที่รัฐในส่วนของสาขานิติบัญญัติไม่ใช่ อำนาจตำแหน่ง หน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน	จัดทำโดย Economist intelligence Unit ซึ่งเป็นแผนกหนึ่งใน Economist Group ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของหนังสือพิมพ์ Economist Newspaper เริ่มก่อตั้งตั้งแต่ปี ค.ศ.๑๙๕๖/พ.ศ.๒๔๘๙ ในประเทศอังกฤษ โดยปัจจุบันมี Robin Bew อดีตบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ The Economist เป็นกรรมการผู้จัดการ - วัตถุประสงค์ขององค์กร คือ หน่วยงานให้บริการในการพยากรณ์และให้คำปรึกษาผ่านการวิเคราะห์ วิจัย การจัดทำรายงานสถานะประเทศในแต่ละเดือน การคาดการณ์เศรษฐกิจระยะ ๕ ปี รายงานความเสี่ยงในภาคธุรกิจ บริการ และภาคอุตสาหกรรม - ขอบเขตการประเมิน Country Risk Ratings ถูกออกแบบมาสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการเงินเชิงลึกและทันต่อสถานการณ์ โดยดำเนินการโดยนักวิเคราะห์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกว่า ๒๗๐ คน ครอบคลุม ๒๐๕ ประเทศทั่วโลก	- มีองค์ประกอบการประเมินแบ่งเป็น ๕ หัวข้อสำคัญ คือ - Politics/institutions - Economic Policy - Economic Structure - Macroeconomic - Financing and liquidity โดยประเด็นด้านการทุจริตอยู่ในหัวข้อ Politics/ institutions ราคาในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล \$ ๑,๓๑๕ / ๑๒ month access	โดยใช้นักวิเคราะห์ ความเสี่ยง ๖๕๐ คนทั่วโลก ซึ่งจะมีนักวิเคราะห์หลักอยู่ประมาณ ๒๕๐ คน - John Marrett EIU. Hong Kong - Sumana Rajarethnam EIU. Singapore. - Amal Dua. Gurgaon, India

แหล่งการประเมิน	คำถามที่ใช้ประเมิน CPI	คำแปล	ความสำคัญของแหล่งการประเมิน	ภาพรวมการประเมินแต่ละแหล่ง	หน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้องในการประเมิน
	- Is there an independent judiciary with the power to try ministers/public officials for abuses? - Is there a tradition of a payment of bribes to secure contracts and gain favours?				
๓. Global Insight Country Risk Ratings (G๑)	“The risk that individuals/companies will face bribery or other corrupt practices to carry out business, from securing major contracts to being allowed to import/export a small product or obtain everyday paperwork. This threatens a company's ability to operate in a country, or opens it up to legal or regulatory penalties and reputational damage.”	ความเสี่ยงที่บุคคลหรือบริษัทจะต้องจ่ายสินบน หรือพฤติกรรมทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางธุรกิจเพื่อให้สามารถนำเข้าส่งออกสินค้าต่างๆ ทั้งสินค้าขนาดเล็ก หรือเอกสารที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นสิ่งที่คุกคามประสิทธิภาพการดำเนิน การของบริษัทต่างๆ ในประเทศนั้นๆ และสร้างความเสียหายให้แก่กฎหมาย และกฎระเบียบต่าง ๆ	- จัดทำโดยบริษัท Information Handling Services (IHS) ซึ่งเป็นบริษัทข้อมูลระดับโลกที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ๑๙๕๙ มีสำนักงานสาขาตั้งอยู่ใน ๓๐ ประเทศทั่วโลก และมีพนักงานมากกว่า ๕,๑๐๐ คน - เป็นบริษัทให้คำปรึกษาด้านการดำเนินธุรกิจและวิจัยตลาด พร้อมกันนั้นยังให้บริการข้อมูล online เกี่ยวกับข้อมูลเศรษฐกิจมหภาค ความเสี่ยงของประเทศและการวิเคราะห์ Individual sector ของประเทศมากกว่า ๒๐๔ ประเทศทั่วโลก - ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อ เป็น HIS Markit ข้อมูลจาก https://ihsmarkit.com/products/advanced-country-analysis-and-forecast.html	ดำเนินการประเมินความเสี่ยงประเทศต่างๆ จาก ๖ ปัจจัยความเสี่ยง คือ การเมือง เศรษฐกิจ กฎหมาย ภาษี การดำเนินงานความมั่นคง โดยมีตัวชี้วัดย่อย ๒๒ ตัวชี้วัด ดังเช่น ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล และความไม่แน่นอนทางนโยบาย - ประเด็นด้านการทุจริต อยู่ในการประเมินด้านการดำเนินงาน (Operational) - โดยประเด็นการทุจริต ถือเป็นจุดอ่อนสำคัญของประเทศไทย ที่ยังคงมีอย่างแพร่หลาย ทั้งในส่วนของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย - นอกจากนี้ความต้องการสินบนและการจ่ายเงินเพื่ออำนวยความสะดวก ยังคงเป็นประเด็นสำคัญในปัญหาการทำธุรกิจในประเทศไทย	- ผู้เชี่ยวชาญของแต่ละประเทศ และนักวิเคราะห์ความเสี่ยง

แหล่งการประเมิน	คำถามที่ใช้ประเมิน CPI	คำแปล	ความสำคัญของแหล่งการประเมิน	ภาพรวมการประเมินแต่ละแหล่ง	หน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้องในการประเมิน
๔. IMD World Competitiveness Center World Competitiveness Yearbook Executive Opinion Survey (IMD)	"Bribery and corruption: Exist or do not exist"	"การให้สินบนและการทุจริตคอร์รัปชัน : ยังคงมีอยู่หรือไม่"	IMD เป็นข้อมูลทีวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ประเทศสวีเดนและเดนมาร์กมีชื่อเสียง ๕๕ สถาบันทั่วโลกในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศทั่วโลก ประเทศไทยมีสมาคมจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย (TMA) ได้เข้าร่วมเป็นเครือข่าย (Partner with IMD World Competitiveness Center)	- ดำเนินการประเมินโดยแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ ๑.Economic Performance ๒.Government Efficiency ๓. Business Efficiency ๔.Infrastructure - โดยประเด็นด้านการทุจริตตีสินบน (Bribery and Corruption) อยู่ในประเด็นที่ ๒.๓.๑๓ - ราคาต่อปี CHF ๑,๔๐๐	- นักธุรกิจทั่วโลกจำนวน ๔,๓๐๐ คน -Thailand Management Association สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย (TMA) - MS. Wanweera Rachadawong. Chief Executive officer.TMA - Ms.Pornkanok Wipusanawan. Director. TMA Center for COMPETITIVENESS - Mr.Nussati Khaneekul. Senior Manager. TMA Center for COMPETITIVENESS ที่อยู่ ๒๗๖ ซ.รามคำแหง ๓๙ (เทพลีลา ๑) ถ. รามคำแหง แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐ โทรศัพท์ : ๐๒-๓๑๑๙-๗๖๗๗ ๐๒-๗๑๘๘-๕๖๐๑ โทรสาร: ๐๒-๓๑๑๙-๕๖๖๖, ๐๒-๗๑๘๘-๖๑๔๔

แหล่งการประเมิน	คำถามที่ใช้ประเมิน CPI	คำแปล	ความสำคัญของแหล่งการประเมิน	ภาพรวมการประเมินแต่ละแหล่ง	หน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้องในการประเมิน
๕. Political and Economic Risk Consultancy Asian Intelligence (PERC)	“How do you grade the problem of corruption in the country in which you are working?”	“คุณให้คะแนนการคอร์รัปชันในประเทศที่คุณอาศัย/ทำงานอยู่เท่าใด”	- บริษัท Political and Economic Risk Consultancy, Ltd. หรือ PERC ก่อตั้งขึ้นในปี ๑๙๗๖ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ฮ่องกง จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นองค์กรที่ปรึกษาด้านการเมืองและเศรษฐกิจที่มีความเชี่ยวชาญด้านข้อมูลยุทธศาสตร์ทางธุรกิจ สำหรับการลงทุนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และทำการสำรวจรายงานสถานะความเสี่ยงของประเทศในเอเชีย	- ราคา US\$ ๖๔๕ per year	- นักธุรกิจต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในประเทศนั้น ๆ - POLITICAL & ECONOMIC RISK CONSULTANCY LTD ๒๐/F, Central Tower ๒๘ Queen's Road, Central, Hong Kong Mailing Address: G.P.O. Box ๑๓๔๒, Hong Kong Tel: (๘๕๒) ๒๕๔๑ ๔๐๘๘ Fax: (๘๕๒) ๒๘๑๕ ๕๐๓๒ Email: info@asiarisk.com .
๖. The PRS Group International Country Risk Guide	“This is an assessment of corruption within the political system. The most common form of corruption met directly by businesses is financial corruption in the form of demands for special payments and bribes connected with import and export licenses, exchange controls, tax assessments, police protection, or loans. The measure is most concerned with actual or potential corruption in the	ผู้ประกอบการต้องจ่ายสินบนเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการขออนุญาตนำเข้า/ส่งออกสินค้า การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา (กระแสดอลลาร์) การประเมินภาษี การได้รับการคุ้มครองป้องกันจากตำรวจ หรือการให้กู้ยืมเงินมีการเกิดการทุจริตอย่างเห็นได้ชัด หรือมีระบบรูปแบบอุปถัมภ์ เล่นพรรคเล่นพวก เพื่อให้ได้งานเอื้อประโยชน์สร้างผลประโยชน์เงินทุนจากความสัมพันธ์ระหว่างภาคการเมืองกับภาคธุรกิจ	- จัดทำโดยทีมงานของ The PRS group ซึ่งเป็นสถาบันชั้นนำทางด้านวิเคราะห์การลงทุน โดยเริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๙/พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยมี ดร. Christopher McKee เป็นผู้ก่อตั้งและเจ้าของ - วัตถุประสงค์ขององค์กรคือ เป็นบริษัทที่ปรึกษาการลงทุนทางด้านเศรษฐกิจซึ่งจะใช้ข้อมูลแก่นักธุรกิจเพื่อใช้ประโยชน์โดยตรงสำหรับการประกอบการตัดสินใจลงทุนของบริษัทข้ามชาติต่างๆ โดยใช้แบบจำลองข้อมูลเชิงสถิติในการพยากรณ์ทางการเงิน (Forecasting Financial) พยากรณ์เศรษฐกิจรวมถึงการประเมินความเสี่ยง ๓ ด้าน	- เป็นการประเมินความเสี่ยง โดยแบ่งออกเป็น ๓ หัวข้อใหญ่ ๒๒ ประเด็นคือ - ด้านการเมือง - ด้านการเงิน - ด้านเศรษฐกิจ - ประเด็นด้านการทุจริตเป็นประเด็นย่อยอยู่ในหัวข้อใหญ่ด้านการเมือง - ราคาต่อปี \$๖,๔๔๒.๐๐	- นักวิเคราะห์ของ PRS

แหล่งการประเมิน	คำถามที่ใช้ประเมิน CPI	คำแปล	ความสำคัญของแหล่งการประเมิน	ภาพรวมการประเมินแต่ละแหล่ง	หน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้องในการประเมิน
	form of excessive patronage, nepotism, job reservations, exchange of favours, secret party funding and suspiciously close ties between politics and business.”		๑) ความเสี่ยงด้านการเมือง ๒) ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ ๓) ความเสี่ยงด้านการเงินระดับประเทศ		
๗. World Economic Forum Executive Opinion Survey (WEF)	๑. “In your country, how common is it for firms to make undocumented extra payments or bribes connected with the following: a) Imports and exports b) Public utilities c) Annual tax payments d) Awarding of public contracts and licenses e) Obtaining favourable judicial decisions” ๒. “In your country, how common is diversion of public funds to companies, individuals or groups due to corruption?”	- ในประเทศของคุณ มีการให้สินบน เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก/การจัดการสาธารณูปโภค/การจ่ายภาษีประจำปี/การทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้างกับภาครัฐ การพิจารณาอนุมัติอนุญาตของทางราชการ/การแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม - ในประเทศของคุณ เป็นเรื่องปกติที่จะมีการทุจริต โดยการแปลงงบประมาณ/ใช้เงินงบประมาณเพื่อผลประโยชน์ของธุรกิจ ผลประโยชน์ส่วนตัว หรือพวกพ้อง	World Economic Forum (WEF) สภาเศรษฐกิจโลก เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร ก่อตั้งขึ้นในปี ๑๙๗๑ โดย Klaus Martin Schwab มีสำนักงานใหญ่ในกรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างประเทศของผู้นำภาครัฐและเอกชน ทั้งด้านการเมือง ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม	- โดยการสำรวจนี้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน The Global Competitiveness Report ในเอกสารแนบ B (APPENDIX B) ชื่อว่า The Executive Opinion Survey : The Voice of the Business Community - โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตอยู่ในหัวข้อ Institutions โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ๒ ประเด็น คือ - Incidence of Corruption - Conflict of Interest regulation - การสำรวจดำเนินการในกลุ่มตัวอย่าง ๓ กลุ่ม คือ - สถาบันที่เป็นพันธมิตร - การแบ่งตามกิจกรรมธุรกิจ มี ๔ ประเภท คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม แบ่งเป็นบริษัทที่มีการผลิตกับบริษัทที่รับสินค้ามาขายไม่มีการผลิต และภาคบริการ - การแบ่งตามขนาดของบริษัท คือ บริษัทขนาดเล็ก SME กับบริษัทขนาดใหญ่	- นักธุรกิจในประเทศ - Chulalongkorn Business School, Chulalongkorn University - Pasu Decharin, Dean - Siri-on Setamanit, Assistant Dean

แหล่งการประเมิน	คำถามที่ใช้ประเมิน CPI	คำแปล	ความสำคัญของแหล่งการประเมิน	ภาพรวมการประเมินแต่ละแหล่ง	หน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้องในการประเมิน
๘. World Justice Project Rule of Law Index Expert Survey (WJP)	index ๒: Absence of corruption A total of ๕๓ questions are asked of experts on the extent to which government officials use public office for private gain. These questions touch on a variety of sectors within government including the public health system, regulatory agencies, the police, and the courts. Individual questions are aggregated into four sub-indices: ๒.๑ Government officials in the executive branch do not use public office for private gain ๒.๒ Government officials in the judicial branch do not use public office for private gain ๒.๓ Government officials in the police and the military do not use public office for private gain ๒.๔ Government officials in the legislature do not use public office for private gain	จะเป็นการถามผู้เชี่ยวชาญถึงเจ้าหน้าที่รัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน โดยคำถามจะเกี่ยวพันกับหลายภาคส่วนในการบริหารราชการทั้งระบบสาธารณสุขหน่วยงานในการกำกับดูแลการอนุมัติ อนุญาต ตำรวจ และศาล โดยมีคำถามในแต่ละส่วน ๔ ดัชนีย่อย คือ - เจ้าหน้าที่รัฐในสาขาการบริหาร ไม่ใช้อำนาจตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน - เจ้าหน้าที่รัฐในสาขากระบวนการยุติธรรม ไม่ใช้อำนาจตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน - ข้าราชการทหารและตำรวจ ไม่ใช้อำนาจตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน - เจ้าหน้าที่รัฐในส่วน of สาขานิติบัญญัติ ไม่ใช้อำนาจตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน	จัดทำโดย World Justice Project ซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร ตั้งอยู่ที่ Washington D.C. และเมืองซีแอตเทิล ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นดัชนีชี้วัดที่ประเมินระดับนิติธรรม (Rule of Law)	การประเมิน WJP มีกรอบ ๘ ประเด็น ได้แก่ ๑. ขอบเขตอำนาจของรัฐบาล (Constraints on Government Powers) ๒. การไม่มีอยู่ของการทุจริต (Absence of Corruption) ๓. การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Government) ๔. สิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) ๕. ระเบียบข้อบังคับและความมั่นคง (Order & Security) ๖. การกำกับดูแลการบังคับใช้กฎหมาย (Regulatory Enforcement) ๗. ความยุติธรรมทางแพ่ง (Civil Justice) ๘. ความยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) - โดยในประเด็นการไม่มีอยู่ของการทุจริต จะเป็นประเด็นที่ใช้ในการประเมิน CPI โดยมี ๔ ประเด็นคำถาม คือ - เจ้าหน้าที่รัฐในสาขาการบริหาร ไม่ใช้อำนาจตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน - เจ้าหน้าที่รัฐในสาขากระบวนการยุติธรรม ไม่ใช้อำนาจตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน - ข้าราชการทหารและตำรวจ ไม่ใช้อำนาจตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน	Anant Akanisthaphich at Thai Law Firm Chacrit Sitdhiwej Thammasat University Chaiporn Supvoranid Baker McKenzie Chalermwut Sriporn Thammasat University Chawaluck Sivayathorn Araneta; Punyisa Intarapracha Thanathip & Partners Legal Consellers Limited Chulapong Yukate ZICO law Chusert Supasitthumro ng Tilleke & Gibbins International Ltd. Henning Glaser Thammasat University Jakkrit Kuanpoth Thailand Development Research Institute

แหล่งการประเมิน	คำถามที่ใช้ประเมิน CPI	คำแปล	ความสำคัญของแหล่งการประเมิน	ภาพรวมการประเมินแต่ละแหล่ง	หน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้องในการประเมิน
				- เจ้าหน้าที่รัฐในส่วนของสาขานิติบัญญัติไม่ใช้อำนาจตำแหน่งหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน	Jeeranun Klaewkla Mahidol University Kowit Adireksombat Baker McKenzie Manaswee Wongsuryrat Tilleke & Gibbins International Ltd. Munin Pongsapan Thammasat University Pisut Rakwong Pisut & Partners Premprecha Dibbayawan Puvana Company Limited Wanchai Yiamsamatha LS Horizon Yuthana Promsin Juslaws & Consult Co., Ltd.
๙. Varieties of Democracy (V-Dem)	“How pervasive is political corruption?”	การขยายตัวของการทุจริตในภาคการเมืองเป็นอย่างไร	- เป็นโครงการการประเมินที่ประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการจากทั่วโลกและ - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงวัดความหลากหลายของประชาธิปไตย การเลือกตั้งและเสรีภาพ พิจารณาพฤติกรรมการคอร์รัปชันในระบบการเมืองในฝ่ายนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ V-Dem Institute, University of Gothenburg, Sweden	- V-dem Annual report ได้มีการเชื่อมโยงกับการประเมินด้านการทุจริตกับประเด็นเป้าหมายตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของ UN ประเด็นเป้าหมายที่ ๑๖.๕ การลดการทุจริตและการเรียกรับสินบนในทุกรูปแบบ	Lisa Gastaldi Kharis Templeman East Asia & Southeast Asia Center on Democracy, Development, and the Rule of Law, Stanford University Julio C.

แหล่งการประเมิน	คำถามที่ใช้ประเมิน CPI	คำแปล	ความสำคัญของแหล่งการประเมิน	ภาพรวมการประเมินแต่ละแหล่ง	หน่วยงาน/บุคคลที่เกี่ยวข้องในการประเมิน
				- โดยประเด็นที่ ๑๖.๕ จะมีตัวชี้วัด ๒ ส่วนคือ เกณฑ์ชี้วัดการทุจริตในการบริหารและเกณฑ์ชี้วัดการทุจริตในภาครัฐ - โดยมี ๒ ตัวชี้วัดที่สำคัญที่วัดถึงการตัดสินใจของศาลที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบจากการทุจริตและการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตของสมาชิกสภานิติบัญญัติ	Teehankee Southern Asia and the Pacific Professor of Political Science and International Studies, International Studies Department, De La Salle University, Manila, Philippines

ข้อมูลจากกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงาน ป.ป.ท. ปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ทั้งนี้ เป้าหมายแผนแม่บทรองรับยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ได้ตั้งเป้าหมายคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศไทยในแต่ละห้าปี ดังนี้

ปี	๒๕๖๑ - ๒๕๖๕	๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	๒๕๗๑ - ๒๕๗๕	๒๕๗๖ - ๒๕๘๐
อันดับดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI Index) ของประเทศไทย	อันดับ ๕๔ ไม่ต่ำกว่า ๕๐ คะแนน	อันดับ ๔๓ ไม่ต่ำกว่า ๕๗ คะแนน	อันดับ ๓๒ ไม่ต่ำกว่า ๖๒ คะแนน	อันดับ ๒๐ ไม่ต่ำกว่า ๗๓ คะแนน

การต่อต้านการทุจริต ยังเป็นเป้าหมายหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งระบุในเป้าหมายที่ ๑๖ เป้าประสงค์ที่ ๑๖.๕ “ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ”

สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ระยะที่ ๒ ต่อคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือที่ ปช ๐๐๐๓/๐๓๕๖ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ และคณะรัฐมนตรี มีมติรับทราบข้อเสนอแนะ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ (รายละเอียดตามภาคผนวก)

ส่วนที่ ๓

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

๑. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช้การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาหรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่างๆ ภายในองค์กรที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกัน โดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

Pre-decision vs VS Post-

๓. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

กรอบตามหลักของการควบคุมภายในองค์กร (Control Environment) ตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ (Committee of Sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๒ โดยที่ผ่านมามีการออกแนวทางด้านการควบคุมคู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตสำหรับภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน

ภายในเพิ่มเติมอีก ๓ ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อปี ๒๐๐๖ เป็นแนวทางด้านการทำรายงานทางการเงิน Internal Control over Financial Report – Guidance for Small Public Companies ครั้งที่ ๒ เมื่อปี ๒๐๐๙ เป็นแนวทางด้านการกำกับติดตาม Guidance on Monitoring of Internal Control ครั้งที่ ๓ ในปี ๒๐๑๓ เป็นแนวทางเพิ่มเติมด้านการควบคุมภายใน Internal Control – Integrated Framework : Framework and Appendices การปรับปรุงในปี ๒๐๑๓ นี้ยังคงยึดกรอบแนวคิดเดิมของปี ๑๙๙๒ ที่กำหนดให้มีการควบคุมภายในแต่เพิ่มเติมในส่วนอื่นๆ ให้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มเติมเรื่องการสอดส่องในภาพรวมของการกำกับดูแลกิจการ ดังนั้น การควบคุมภายในจึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะตอบสนองต่อความคาดหวังของกิจการในการป้องกันเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริตภายในกิจการ

สำหรับมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ : สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

- หลักการที่ ๑ – องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม
- หลักการที่ ๒ – คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล
- หลักการที่ ๓ – คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน
- หลักการที่ ๔ – องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน
- หลักการที่ ๕ – องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒: การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

- หลักการที่ ๖ – กำหนดเป้าหมายชัดเจน
- หลักการที่ ๗ – ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม
- หลักการที่ ๘ – พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต
- หลักการที่ ๙ – ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓: กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

- หลักการที่ ๑๐ – ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
- หลักการที่ ๑๑ – พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม
- หลักการที่ ๑๒ – ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔: สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

- หลักการที่ ๑๓ – องค์กรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ
- หลักการที่ ๑๔ – มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้
- หลักการที่ ๑๕ – มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๕: กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

หลักการที่ ๑๖ – ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ ๑๗ – ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลา และเหมาะสม

ทั้งนี้ องค์ประกอบการควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบและหลักการจะต้อง Present & Function (มีอยู่จริง และนำไปปฏิบัติได้) อีกทั้งทำงานอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน จึงจะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

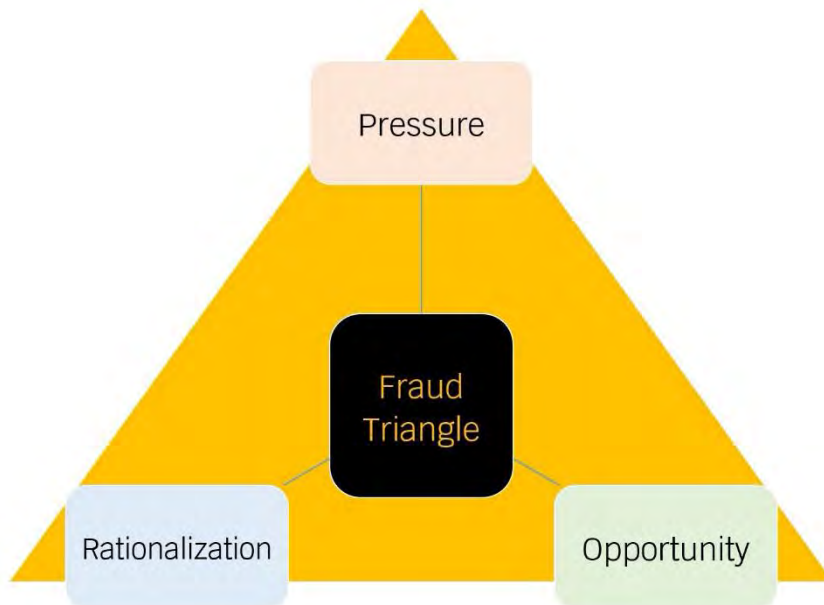
สำหรับคู่มือฉบับนี้ จะเน้นตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ องค์ประกอบที่ ๒ หลักการที่ ๘ ในเรื่องการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นหลัก

กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้

- Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติดูอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก
- Detective : เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสแก่นักบริหาร
- Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่น่าไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิด ในส่วนที่พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไปมีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้อีก
- Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปรามล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และRationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำ ตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (The Fraud Triangle)

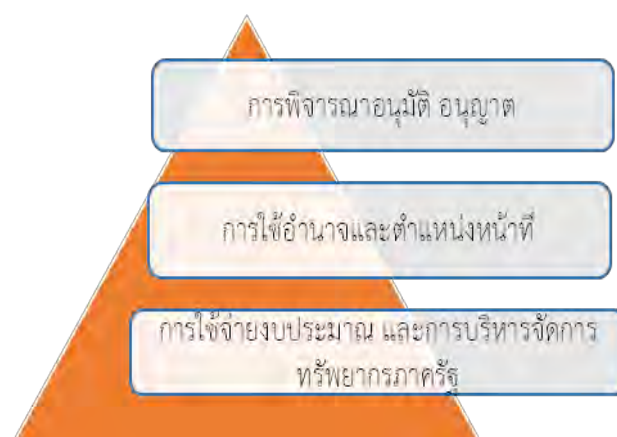
๕. ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

คู่มือนี้จะแบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

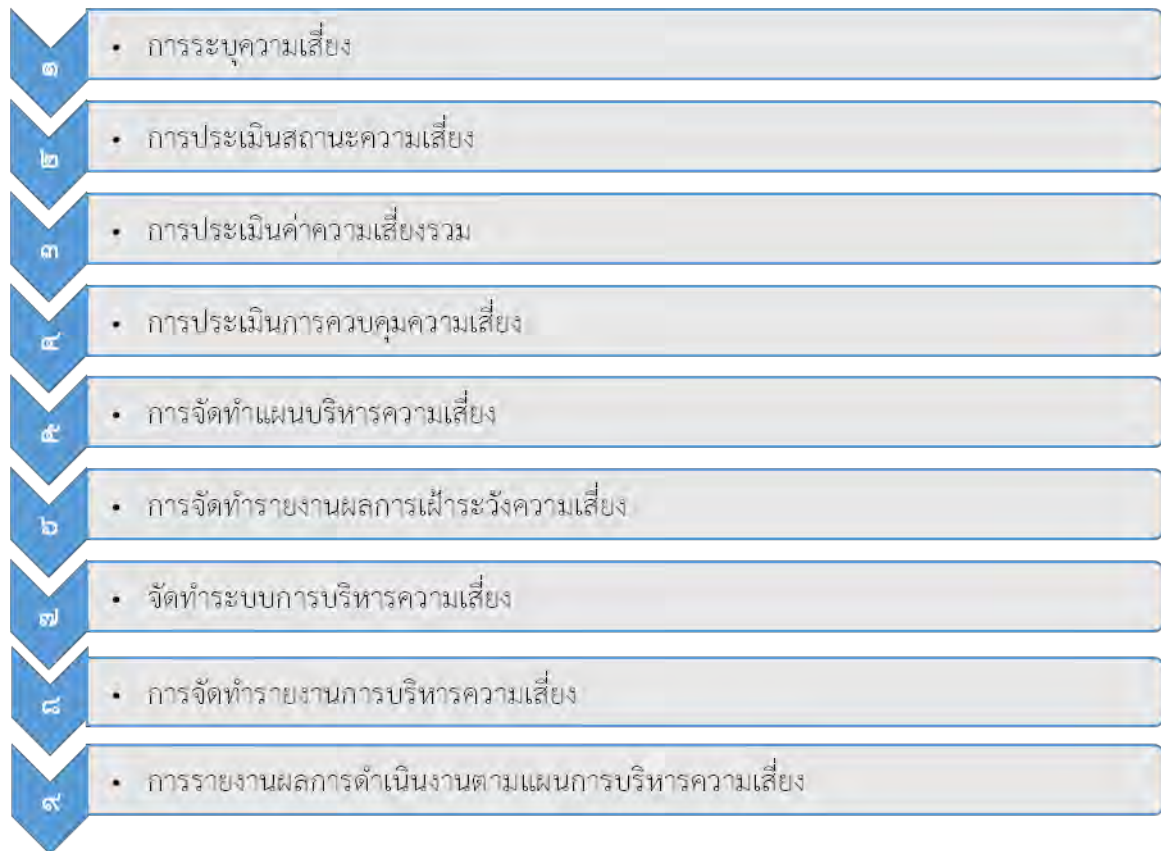
๕.๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๕.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๕.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๖. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๙ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นเตรียมการ : ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมไทย มีการกล่าวขานกันว่าการทุจริตทั้งขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศ (CPI) การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตเป็นเครื่องมือหนึ่งในการป้องกันการทุจริตเป็นเช่นเดียวกับการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (EIA) นั่นเอง

ก่อนทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ต้องทำการคัดเลือกงานหรือกระบวนการงานจากภารกิจในแต่ละประเภทที่จะทำการประเมิน ซึ่งคู่มือนี้ได้จำแนกขอบเขตของการประเมินความเสี่ยงการทุจริตไว้ ๓ ด้าน ดังนี้ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่และความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ เมื่อคัดเลือกได้แล้ว ให้ทำการคัดเลือกกระบวนการงานของประเภทด้านนั้นๆ และจัดเตรียมข้อมูลขั้นตอนการปฏิบัติงาน หรือแนวทางในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง และมาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริตที่มีอยู่ในปัจจุบันของกระบวนการงานหรืองานนั้นๆ จากนั้นจึงลงมือทำตามขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การเตรียมการข้อมูลที่ต้องทำการรวบรวมก่อนลงมือทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามตัวอย่าง
ชื่อกระบวนการ/งาน

ที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	มาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๑ นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน กระบวนการปฏิบัติงานของที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงตามขั้นตอนที่ ๑ ให้ทำการระบุความเสี่ยงโดยอธิบายรายละเอียดรูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงการทุจริต และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในการปฏิบัติงานที่อาจไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว ซึ่งเป็นทั้ง Known Factor หรือ Unknown Factor “การระบุความเสี่ยงการทุจริตไม่ถูกต้อง มาตรการควบคุมหรือมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต จึงไม่สามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้”

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/เหตุการณ์ที่เคยรับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่า มีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ หรือมีประวัติ มีมานานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคตปัญหา/เหตุการณ์ ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า ตีตนไปก่อนไข้เสมอ)

ในขั้นตอนนี้มีความสำคัญ ต้องทำการระบุความเสี่ยงด้วยการค้นหารูปแบบ พฤติกรรม ความเสี่ยงให้ลึก ละเอียดมากที่สุด และต้องไม่นำปัญหาของหน่วยงานในปัจจุบันมาปนกับความเสี่ยงการทุจริต การระบุความเสี่ยงไม่ละเอียด ชัดเจน จะนำไปสู่ขั้นตอนในการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตที่ไม่ตรง ขาดประสิทธิภาพ ยกตัวอย่าง เช่น

แบบบริหารความเสี่ยง

ที่	รูปแบบ พฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑	เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต ให้บุคคลอื่นนำทรัพย์สินของตัวเองหรือญาติ พี่น้อง มาจำหน่าย โดยประเมินราคาที่สูงกว่า ความเป็นจริง ประเมินราคาให้สูงกว่าความเป็นจริง โดยเรียกรับผลประโยชน์จากผู้รับจำหน่าย	
	ต้องระบุว่าทรัพย์สินอะไรที่มีความเสี่ยง	
๒	กระบวนการตรวจสอบภายในไม่เพียงพอทำให้เกิดช่องว่างในการทุจริตของเจ้าหน้าที่ที่อาจมีปัญหาจากสิ่งแวดล้อมหรือปัจจัยอื่นๆภายนอกทำให้เกิดความเสี่ยงการกระทำผิดหรือการประพฤติมิชอบต่อหน้าที่	
	ปัญหาไม่ใช่ความเสี่ยง	

ที่	รูปแบบ พฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑	เจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ หรือเข้าใจกฎระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างคลาดเคลื่อน	
	ปัญหาไม่ใช่ความเสี่ยง	
๒	การเบิกจ่ายงบประมาณมีความเสี่ยงการทุจริต	

เสี่ยงอย่างไรให้ลึกให้ชัด ยกตัวอย่าง

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ปีงบประมาณ พ.ศ.

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต ด้าน

- ๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- ๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ชื่อกระบวนงาน/งาน

ชื่อหน่วยงาน / กระทรวง.....

ผู้รับผิดชอบ..... โทรศัพท์.....

ตารางที่ ๑ ตารางระบุความเสี่ยง

ที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	โอกาส/ความเสี่ยง รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต

ตารางที่ ๑ อธิบายรายละเอียด โอกาส ความเสี่ยงการทุจริต ว่ามีรูปแบบ พฤติการณ์การทุจริตที่มีความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละขั้นตอนในการปฏิบัติงาน บางขั้นตอนอาจไม่มีความเสี่ยงการทุจริต สำหรับขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีความสุ่มเสี่ยง หรือโอกาสเกิดการทุจริต ให้อธิบายรูปแบบพฤติกรรม ความเสี่ยงให้ละเอียดชัดเจนมากที่สุด โดยวิธีการการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูงมีประวัติอยู่แล้ว เรียกว่า Known Factor และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด เรียกว่า Unknown Factor

ขั้นตอนที่ ๒ การประเมินสถานะความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๒ ให้นำข้อมูลจากตารางที่ ๑ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริตของแต่ละโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต ออกตามรายสี เขียว เหลือง ส้ม แดง โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสี

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

☐ สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

☐ สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้

☐ สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

☐ สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ ตารางประเมินสถานะความเสี่ยง

ที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงานโอกาส/ความเสี่ยง รูปแบบพฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง

ตารางที่ ๒ นำรูปแบบพฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริตของแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติงานจาก

ตารางที่ ๑ มาประเมินเพื่อแยกสถานะความเสี่ยงการทุจริตตามไฟจราจร

สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ

สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง

สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง

สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก

ขั้นตอนที่ ๓ การประเมินค่าความเสี่ยงรวม

ขั้นตอนที่ ๓ รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต ที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูงจนถึงความเสี่ยงระดับสูงมาก ที่เป็น สีส้ม และสีแดง จากตารางที่ ๒ มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง ที่มีค่า ๑ - ๓ คูณด้วย ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่มีค่า ๑ - ๓ เช่นกัน ค่า ๑ - ๓ โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่า ดังนี้

๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการงานนั้นๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้น เป็น MUST หมายถึงมีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๓ หรือ ๒
- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการงานนั้นๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึงมีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น

(ตัวอย่างตามตารางที่ ๓.๑)

(เกณฑ์พิจารณาระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตว่าเป็น MUST หรือ SHOULD)

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาครัฐเครือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระทบด้านการเรียนรู้ องค์กรความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒

(ตัวอย่างตามตารางที่ ๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ)

ตารางที่ ๓ ตารางการประเมินค่าความเสี่ยงรวม

SCORING ทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๒ มิติ (หรือตารางเมทริกซ์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix))

ที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน /โอกาส/ความเสี่ยงรูปแบบ พฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความจำเป็น ของการเฝ้าระวัง			ระดับความรุนแรงของ ผลกระทบ			ค่าความเสี่ยงรวม จำเป็น X รุนแรง
		๓	๒	๑	๓	๒	๑	

ตารางที่ ๓ นำข้อมูลที่มีสถานะความเสี่ยงใน ช่องสีส้ม และสีแดง จากตารางที่ ๒ มาหาค่าความเสี่ยงรวม (ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง คูณ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ)

**แนวทางในการพิจารณา
ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง และ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ**

ตารางที่ ๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน โอกาส/ความเสี่ยงรูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	กิจกรรมหรือขั้นตอน หลัก MUST	กิจกรรมหรือ ขั้นตอนรอง SHOULD
		ค่าควรเป็น ๓ หรือ ๒	ค่าควรเป็น ๑

ตารางที่ ๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบตาม Balanced Scorecard

ขั้นตอนการปฏิบัติงานโอกาส/ความเสี่ยง รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	๑	๒	๓
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึง หน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาาีเครือข่าย		X	X
ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial		X	X
ผลกระทบต่อผู้ให้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User		X	X
ผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process	X	X	
กระทบด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth	X	X	

ตารางที่ ๓.๑ และตารางที่ ๓.๒ เป็นแนวทางในการคิดค่าคะแนน เพื่อหาค่าความเสี่ยงรวมตาม ตารางที่ ๓ หรืออาจเรียกได้ว่า ตารางที่ ๓.๑ และ ๓.๒

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินประสิทธิภาพการควบคุมความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินระดับความเสี่ยงการทุจริตว่าอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับประสิทธิภาพการควบคุมความเสี่ยงของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน ในขั้นตอนนี้หน่วยงานต้องมีข้อมูลว่าในปัจจุบันหน่วยงานมีมาตรการป้องกัน หรือความคุมความเสี่ยงอะไรบ้างในการเตรียมการก่อนลงมือประเมิน จึงจะทำให้การประเมินคุณภาพการจัดการควบคุมความเสี่ยงได้อย่างถูกต้อง

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมความเสี่ยง

ที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงานโอกาส/ความเสี่ยง รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	ประสิทธิภาพการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริตในปัจจุบัน		
		ดี	พอใช้	อ่อน

ตารางที่ ๔ ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็น X รุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมินระดับความเสี่ยงการทุจริต โดยการวิเคราะห์จากประสิทธิผลหรือคุณภาพการจัดการขององค์กรกับความเสี่ยงที่มีอยู่ในปัจจุบัน เรื่องที่ทำการประเมิน (ดี/พอใช้/อ่อน) เพื่อประเมินว่าความเสี่ยงการทุจริต มีค่าความเสี่ยงอยู่ระดับใด จะได้นำไปบริหารจัดการความเสี่ยงตามความรุนแรงของความเสี่ยง ซึ่งจะต้องอยู่ในระหว่างคะแนน (๓) ถึง (๙) เท่านั้น โดยค่าคะแนนจากการประเมินจะเป็นดังนี้

ประสิทธิภาพการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริตในปัจจุบัน	ค่าคะแนนประสิทธิภาพการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริตในปัจจุบัน
ดี	๓
พอใช้	๕ หรือ ๖
อ่อน	๗ หรือ ๘ หรือ ๙

**แนวทางการประเมินค่าคะแนนระดับความเสี่ยง
เทียบกับประสิทธิภาพการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตในปัจจุบัน**

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน/ โอกาส/ความเสี่ยง รูปแบบพฤติกรรม ความเสี่ยงการทุจริต	ประสิทธิภาพ การควบคุม ความเสี่ยง การทุจริต	ค่าประเมินระดับความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยง ระดับปาน กลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
	ดี	ต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง (๓) →
	พอใช้	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง (๕)	ค่อนข้างสูง (๖) →
	อ่อน	ปานกลาง (๗)	ค่อนข้างสูง (๘)	สูง (๙) →

การประเมินประสิทธิภาพการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตในปัจจุบัน

ระดับ	คำอธิบาย
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียจากความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิภาพ การควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๕ ให้เลือกเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงสุดจากการประเมินระดับความเสี่ยงในตารางที่ ๔ ที่อยู่ในช่องค่าความเสี่ยง ระหว่างคะแนน (๓) ถึง (๙) โดยเฉพาะที่อยู่ในระดับสูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง มาทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามลำดับความรุนแรง (กรณีที่หน่วยงานทำการประเมินคุณภาพการจัดการหรือการควบคุมความเสี่ยง ในตารางที่ ๔ ไม่พบว่าความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ค่อนข้างสูง ปานกลางเลย แต่พบว่าความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับ ต่ำ หรือ ค่อนข้างต่ำ ให้ทำการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในเชิงเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต หรือให้หน่วยงานพิจารณาทำการเลือกภารกิจงานหรือกระบวนการงานหรือการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดหรือมีโอกาสดังกล่าวความเสี่ยงการทุจริต นำมาประเมินความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม)

แผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต นำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบันและมาตรการนั้นยังสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาพิจารณาจัดทำมาตรการในครั้งนี้ โดยมีมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติมจากรูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต ที่ได้จากการประเมินในครั้งนี้ มาตรการ หมายถึง วิธีการที่จะทำให้ได้รับผลสำเร็จ (วิธีป้องกัน) หรือแนวทางที่ตั้งขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาจัดทำเป็นแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต เพื่อขับเคลื่อนบังคับใช้ต่อไป

ตารางที่ ๕ ตารางแผนบริหารความเสี่ยง

ชื่อแผนบริหารความเสี่ยง.....

ที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน โอกาส/ความเสี่ยง รูปแบบพฤติกรรม ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต

ตารางที่ ๕ พิจารณาเหตุการณ์ความเสี่ยง ที่มีค่าความเสี่ยงการทุจริต จากตารางที่ ๔ ตามลำดับความรุนแรงความเสี่ยงที่อยู่ในระดับ สูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง มาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริตต่อไป โดยวิเคราะห์ตรวจสอบว่ามาตรการเดิมหรือปัจจุบัน (Key Controls in place) ที่หน่วยงานบังคับใช้มีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ และต้องมีมาตรการเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken) อย่างไรบ้างให้ระบุรายละเอียด เพื่อนำสู่การบังคับใช้ความเสี่ยงกับมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตควรเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ประเมินไว้

ขั้นตอนที่ ๖ การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๖ เพื่อติดตามเฝ้าระวัง เป็นการประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารความเสี่ยงของขั้นตอนที่ ๕ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นการสร้างตะแกรงดัก เพื่อเป็นการยืนยันผลการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดยการแยกสถานะของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตต่อไป ออกเป็น ๓ สี ได้แก่ สีเขียว สีเหลือง สีแดง

ตารางที่ ๖ ตารางจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

ที่	มาตรการป้องกัน ความเสี่ยงการทุจริต	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	สถานะความเสี่ยง		
			เขียว	เหลือง	แดง

ตารางที่ ๖ ให้รายงานสถานะของการเฝ้าระวังการทุจริตตามแผนบริหารความเสี่ยงในตารางที่ ๕ ว่าอยู่ในสถานะความเสี่ยงระดับใด เพื่อพิจารณาทำกิจกรรมเพิ่มเติม กรณีอยู่ในข่ายที่ยังแก้ไขไม่ได้

- ✓ **สถานะสีเขียว** : ไม่เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง ยังไม่ต้องทำกิจกรรมเพิ่ม
- ✓ **สถานะสีเหลือง** : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง แต่แก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ ตามมาตรการ/นโยบาย/โครงการ/กิจกรรมที่เตรียมไว้ แผนใช้ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตลดลง ระดับ
- ✓ **สถานะสีแดง** : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายยังแก้ไขไม่ได้ ควรมีมาตรการ/นโยบาย/โครงการ/กิจกรรม เพิ่มขึ้นแผนใช้ไม่ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตไม่ลดลง

ขั้นตอนที่ ๗ จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๗ นำผลจากทะเบียนเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต จากตารางที่ ๖ ออกตามสถานะ ๓ สถานะ ซึ่งในขั้นตอนที่ ๗ สถานะความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในข่ายที่ยังแก้ไขไม่ได้ จะต้องมีกิจกรรมหรือมาตรการอะไรเพิ่มเติมต่อไป โดยแยกสถานะเพื่อทำระบบการบริหารความเสี่ยงออกเป็น ดังนี้

๗.๑ เกินกว่าการยอมรับ (สถานะสีแดง Red) ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม

๗.๒ เกิดขึ้นแล้วแต่ยอมรับได้ (สถานะสีเหลือง Yellow) ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม

๗.๓ ยังไม่เกิดเฝ้าระวังต่อเนื่อง (สถานะสีเขียว Green)

ตารางที่ ๗ ตารางจัดทำระบบความเสี่ยง

๗.๑ (สถานะสีแดง Red) เกินกว่าการยอมรับ ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม

ความเสี่ยงการทุจริต (สถานะสีแดง)	มาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต เพิ่มเติม

๗.๒ (สถานะสีเหลือง Yellow) เกิดขึ้นแล้วแต่ยอมรับได้ ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม

ความเสี่ยงการทุจริต (สถานะสีเหลือง)	มาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต เพิ่มเติม

๗.๓ (สถานะสีเขียว Green) ยังไม่เกิด ให้เฝ้าระวังต่อเนื่อง

ความเสี่ยงการทุจริต (สถานะสีเขียว)	ความเห็นเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ ๘ การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๘ เป็นการจัดทำรายงานสรุปให้เห็นในภาพรวม ว่ามีผลจากการบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามขั้นตอนที่ ๗ มีสถานะความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด (สี) สถานะความเสี่ยง สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล

ตารางที่ ๔ ตารางรายงานการบริหารความเสี่ยง

ที่	สรุปสถานะความเสี่ยงการทุจริต (เขียว เหลือง แดง)		
	เขียว	เหลือง	แดง

ขั้นตอนที่ ๙ การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๙ เป็นการจัดทำแบบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต หรือสถานะแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ตารางที่ ๘ ต่อผู้บริหารของหน่วยงาน ซึ่งหวังระยะเวลาของการรายงานผลขึ้นอยู่กับหน่วยงาน เช่น รายงานทุกเดือน ทุกไตรมาส ซึ่งแบบในการรายงาน ตามตารางที่ ๙ และตารางที่ ๑๐ สามารถปรับได้ตามความเหมาะสมของหน่วยงาน

ตารางที่ ๙ แบบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง

แบบรายงานสถานะแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ณ วันที่.....	
หน่วยงานที่ประเมิน	
ชื่อแผนบริหารความเสี่ยง	
โอกาส/ความเสี่ยง	
สถานะของการดำเนินการจัดการความเสี่ยง	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ เผื่อระวัง และติดตามต่อเนื่อง ☐ เริ่มดำเนินการไปบ้าง แต่ยังไม่ครบถ้วน ☐ ต้องการปรับปรุงแผนบริหารความเสี่ยงใหม่ให้เหมาะสม ☐ เหตุผลอื่น (โปรดระบุ)
ผลการดำเนินงาน	

ตารางที่ ๑๐ ตารางการเสนอขอปรับปรุงแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ระหว่างปี (ทดแทนแผนเดิม)

หน่วยงานที่เสนอขอ วันที่เสนอขอ		
ชื่อแผนบริหารความเสี่ยงเดิม		
ชื่อแผนบริหารความเสี่ยงใหม่		
ผู้รับผิดชอบหลัก		
ผู้รับผิดชอบรองที่เกี่ยวข้อง		
เหตุผลในการเปลี่ยนแปลง	๑. ๒. ๓.	
ประเด็นความเสี่ยงหลัก	เดิม	ใหม่

We can make a Difference
FIGHT Corruption

ส่วนที่ ๔

แนวทางการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้ยึดแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในด้านการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ มุ่งเน้นการปรับพฤติกรรม “คน” และการปรับ “ระบบ” โดยการสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริต เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน พัฒนาระบบการและรูปแบบของการป้องกันการทุจริตให้เท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต เพื่อให้สามารถระงับยับยั้งการทุจริตได้อย่างเท่าทัน ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศ ควรมุ่งเน้นการพัฒนากลไกและกระบวนการป้องกันการทุจริตให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในทุกหน่วยของสังคม โดยการพัฒนาเครื่องมือ รวมถึงการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นการค้นหาจุดเสี่ยงของขั้นตอนหรือกระบวนการตามที่ได้กล่าวมาแล้ว และนำมากำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตในแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งตามกรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริตใน ๓ ด้าน กำหนดกรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริตไว้ในส่วนที่ ๓ ของคู่มือไว้ ดังนี้

ด้านที่ ๑ ประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

(เฉพาะหน่วยที่มีภารกิจให้บริการประชาชน อนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติ
การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

ด้านที่ ๒ ประเมินความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

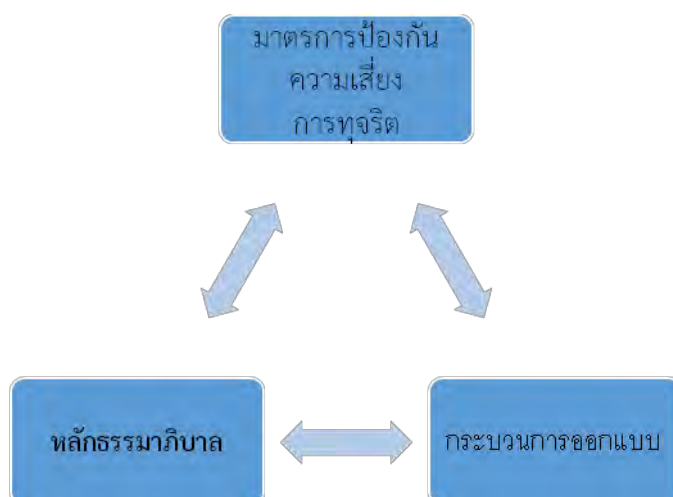
ด้านที่ ๓ ประเมินความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณ และการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ดังนั้น สำนักงาน ป.ป.ท. จึงได้จัดทำตัวอย่าง แนวทางการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตเพื่อให้หน่วยงานนำมาปรับใช้ในการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามแต่ความเหมาะสม โดยจัดทำตัวอย่าง ๓ มาตรการ ดังนี้

- ๑) มาตรการเปิดเผยข้อมูลรัฐเชิงรุก
- ๒) มาตรการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ
- ๓) มาตรการป้องกันการรับสินบน

๑. กรอบแนวคิดการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง วิธีการที่จะทำให้ได้รับผลสำเร็จ (วิธีป้องกันการทุจริต) หรือแนวทางที่ตั้งขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาหรือเกิดการทุจริตขึ้นในองค์กร โดยมีกรอบแนวคิดในการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

๑.๑ หลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาลหรือหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ควรประกอบด้วยหลัก ๖ ประการเพื่อใช้เป็นฐานความคิดหลักในการบริหารจัดการและการปฏิบัติงาน โดยสร้างความมั่นคงให้กับองค์กรและดูแลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเป็นธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาลป้องกันความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วยหลักการดังนี้

๑. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
๒. หลักนิติธรรมหรือความเท่าเทียมกัน (Rule of Law or Equitable Treatment)
๓. หลักความโปร่งใส (Transparency)
๔. หลักความรับผิดชอบ (Accountability)
๕. หลักการควบคุมการทุจริต (Corruption Control)
๖. หลักความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency & Effectiveness)

๑) หลักการมีส่วนร่วม (Participation)

หมายถึง การกระจายโอกาสให้ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมทางการจัดการและการบริหารที่เกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของหน่วยงาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน ผู้บริหาร หรือเจ้าหน้าที่ โดยการให้ข้อมูล การรับฟัง และแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษาแนะนำ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๒) หลักนิติธรรมหรือความเท่าเทียม (Rule of Law or Equitable Treatment)

หมายถึง การมีกฎ ระเบียบ ที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีการบังคับใช้อย่างเสมอภาค และไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่มีมาตรฐานเชิงซ้อน (Double Standard) มีการดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามกรอบของกฎระเบียบ และกรอบเวลาการปฏิบัติ ไม่ให้มีการใช้ไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ มีการปฏิบัติตามที่เคารพสิทธิและเสรีภาพ และมีการปรับปรุงกฎระเบียบให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์

๓) หลักความโปร่งใส (Transparency)

หมายถึง การมีความโปร่งใสเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สามารถตรวจสอบได้ในทุกๆ ด้าน อาทิ การมีระบบงานที่ชัดเจน เปิดเผยได้ มีกระบวนการให้สามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ และมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างตรงไปตรงมา ถูกต้อง โปร่งใส สอดคล้องกับเวลาและสถานการณ์

๔) หลักความรับผิดชอบ (Accountability)

หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ การใส่ใจ การกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา การเปิดโอกาส และพร้อมที่จะถูกตรวจสอบ ประเมินผลที่สะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่และจากการดำเนินงาน

๕) หลักการควบคุมการทุจริต (Corruption Control)

หมายถึง การไม่กระทำและไม่สนับสนุนการทุจริต พร้อมทั้งร่วมมือกันควบคุมไม่ให้เกิดการทุจริตในองค์กร มีระบบการตรวจสอบ ร้องเรียน การปกป้องผู้ร้องเรียน และลงโทษ อย่างเฉียบขาด

๖) หลักความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency & Effectiveness)

หมายถึง การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม สร้างสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้และดูแลรักษาสังคม สิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์ยั่งยืน ทั้งนี้ต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน และมีองค์กรหรือบุคคลที่เป็นอิสระและเป็นที่ยอมรับของสังคมทำหน้าที่เป็นผู้ประเมิน

๑.๒ กระบวนการออกแบบ (Design process)

มาตรการ หมายถึง วิธีการที่จะทำให้ได้รับผลสำเร็จ (วิธีป้องกัน) หรือแนวทางที่ตั้งขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ส่วนใหญ่มักใช้คำว่า มาตรการ กลไก ควบคุมกัน เนื่องจากมาตรการจะสำเร็จต้องมีกลไก (ระบบ ผู้คน) ขับเคลื่อนมาตรการ

การจัดทำมาตรการก็เหมือนวิธีการออกแบบระบบหรือกระบวนการอย่างเป็นระบบ ซึ่งสิ่งที่ต้องการอันดับแรกของการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต คือ ผลลัพธ์ (Outcome) จะบรรลุเป้าหมายต้องมีวิธีการ (How To) อันประกอบด้วยกระบวนการนำเข้า (Input) เช่น ขั้นตอน กระบวนการ เพื่อทำให้มาตรการที่ตั้งไว้บรรลุเป้าหมาย หากมีผลลัพธ์เกิดขึ้นมากกว่า ๑ อย่าง ผลลัพธ์นั้นเป็นผลพลอยได้ (By Product) ของมาตรการที่กำหนดไว้

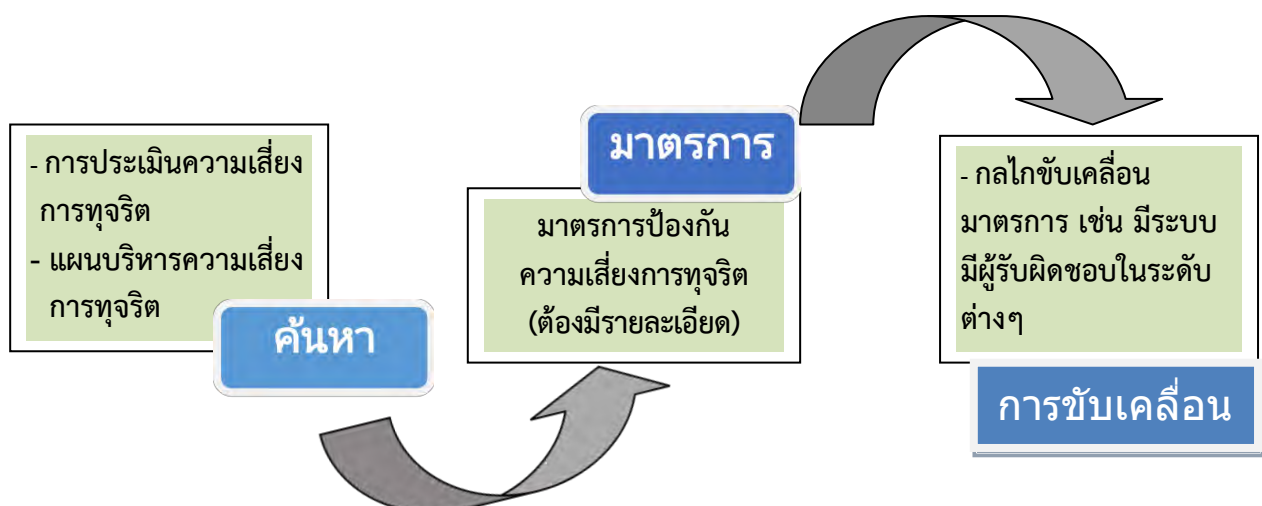

กระบวนการออกแบบมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต

ข้อมูลที่นำมาจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต ต้องได้มาจากการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตตามรูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต เสมือนเป็น ต้นน้ำ เพื่อนำมาสู่การกำหนดมาตรการได้ตรงจุด เป็นเสมือนกลางน้ำ ส่วนมาตรการที่กำหนดไว้ต้องนำไปสู่การ บังคับใช้ ด้วยการกำกับ ติดตาม ประเมินผลเพื่อนำมาทบทวนในการปรับมาตรการให้สามารถป้องกัน ความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการที่ดีต้องสามารถตอบสนองรูปแบบพฤติกรรมของความเสียหาย ที่ค้นพบเป็นเสมือนปลายน้ำ มาตรการต่างๆ ต้องมีการทบทวน ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพราะรูปแบบ การทุจริตมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน

ความเชื่อมโยงการขับเคลื่อนมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต

๒. ตัวอย่างแนวทางการจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต

- ๒.๑ มาตรการการเปิดเผยข้อมูลรัฐเชิงรุก
- ๒.๒ มาตรการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ
- ๒.๓ มาตรการป้องกันการรับสินบน

๒.๑ มาตรการการเปิดเผยข้อมูลรัฐเชิงรุก (Proactive Disclosure)

การเปิดเผยข้อมูลรัฐเชิงรุก (Proactive Disclosure) เพื่อความโปร่งใสและป้องกันความเสี่ยงการทุจริตตามนัยของคู่มือฉบับนี้ มุ่งเน้นให้หน่วยงานเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประชาชน สามารถตรวจสอบการทำงานของหน่วยงาน เพื่อเป็นการแสดงถึงการบริหารงานที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งอาจไม่ใช่ข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงานที่ทำการเผยแพร่ตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร การเปิดเผยข้อมูลใด จึงขึ้นอยู่กับบทบาทภารกิจของหน่วยงาน การเปิดเผยข้อมูลมี ๒ ลักษณะคือ การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ หรือข้อมูลเชิงรุก (Proactive Disclosure) และการเปิดเผยข้อมูลเชิงรับ (Reactive Disclosure) เมื่อมีการร้องขอ การเปิดเผยข้อมูลเป็นการบริหารงานแบบเปิด (Open Governance) เป็นการส่งเสริมให้หน่วยงาน ภาครัฐบริหารงานด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ อันเป็นแนวทางสำคัญของการบริหารงานภายใต้ หลักธรรมาภิบาล

การเปิดเผยข้อมูลเชิงรุก เป็นการแสดงถึงการบริหารงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้หากหน่วยงาน มีการบริหารงานที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ แต่ขาดการเปิดเผยข้อมูลอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะทำให้ สาธารณชนต่างคิดจินตนาการว่าการบริหารงานของหน่วยงานในเรื่องดังกล่าวมีความไม่โปร่งใส เอื้อประโยชน์ หรือทุจริต ซึ่งการที่จะลบล้างหรือชี้แจงทำความเข้าใจต่อสาธารณชนภายหลัง ทำให้ต้องใช้ทรัพยากรมากกว่า หรืออาจยุ่งยากกว่า ดังคำกล่าวที่ว่า “ปริมาณพลังงานที่จำเป็นต้องใช้ ในการลบล้างมีขนาดใหญ่โตกว่า พลังงานที่ใช้ในการผลิต”

นิยามที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลเปิดภาครัฐ หมายถึง ข้อมูลของรัฐบาลที่ถูกเปิดเผยผ่านช่องทางออนไลน์เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึง นำไปใช้ต่อ หรือแจกจ่ายได้โดยปราศจากข้อจำกัดใดๆ (องค์การสหประชาชาติ, ๒๐๑๖)

รัฐบาลเปิด คือ วัฒนธรรมการกำกับดูแลที่ส่งเสริมหลักการของความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอันที่จะสนับสนุนประชาธิปไตยโดยรวม (OECD, ๒๐๑๗)

คุณลักษณะของข้อมูลเปิด คือ ๑) สามารถเข้าถึงได้ผ่านช่องทางออนไลน์ (Available Online) ๒) ทุกคนได้รับอนุญาตให้นำข้อมูลนั้นไปใช้ และใช้ซ้ำได้ (Open-Licensed) ๓) ประมวลผลด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ได้ (Machine readable) ๔) รวบรวมข้อมูลที่กระจัดกระจายให้อยู่ในชุดข้อมูล (Dataset) เดียวกัน และสามารถวิเคราะห์ด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ได้ง่าย (Available in bulk) และ ๕) ไม่เสียค่าใช้จ่าย (Free of charge) (World Wide Web Foundation, ๒๐๑๕)

ลักษณะของข้อมูลที่เปิดเผย (Open Data)

- (๑) ข้อมูลถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ (Complete)
- (๒) เป็นข้อมูลพื้นฐานไม่ถูกปรุงแต่ง (Primary)
- (๓) อยู่ในเวลาที่เหมาะสมเพื่อรักษาคุณภาพของข้อมูล (Timely)
- (๔) สะดวกในการเข้าถึง (Accessible)
- (๕) สามารถนำไปใช้ประโยชน์โดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์สามารถประมวลผลได้

(Machine Process able)

- (๖) ต้องเปิดเผยโดยไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discriminatory)
- (๗) ต้องไม่มีลิขสิทธิ์ (Non-proprietary)
- (๘) ทุกคนมีสิทธิใช้ข้อมูลได้ (License-free)

ตัวอย่างรายการข้อมูลรัฐเชิงรุก

- เปิดเผย ให้ผู้ประกอบการทราบว่าผู้เชี่ยวชาญท่านใดเป็นผู้ประเมินเอกสาร/ตรวจในการขอใบอนุญาต หรือการออกใบรับรองมาตรฐานต่างๆ
- เปิดเผยข้อมูลการจ่ายเงินสนับสนุน เงินอุดหนุน กองทุนช่วยเหลือให้กับองค์กร หน่วยงาน กลุ่มบุคคล หรือบุคคล ย้อนหลัง ๓ - ๕ ปี
- เปิดเผยข้อมูลรายชื่อผู้เสียภาษีให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ภาษีโรงเรียน และที่ดิน ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ เช่น อาจเปิดเผยลำดับที่เสียภาษีลำดับสูงสุด ๑ - ๑๐๐ ของแต่ละประเภท ย้อนหลัง ๓ - ๕ ปี
- เปิดเผยข้อมูล สถานะเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโครงการ/งบประมาณที่มีการจ่ายเงินสะสมย้อนหลังจนถึงปัจจุบัน
- เปิดเผยงบประมาณ/วิธีการบริหารจัดการโครงการต่างๆ ที่ได้รับเงินลักษณะเป็นอุดหนุนทั่วไป หรือเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ย้อนหลัง จนถึงปัจจุบัน
- เปิดเผยรายชื่อสถานประกอบการ/หน่วยงานที่มีการจ้างคนพิการเข้าทำงานอัตราค่าจ้าง ย้อนหลัง ๓ - ๕ ปี
- เปิดเผยรายชื่อ ความเชี่ยวชาญ อัตราค่าจ้าง ของที่ปรึกษาโครงการทุกราย โดยเฉพาะโครงการที่มีการจัดซื้อจัดจ้างที่มีงบประมาณสูง
- เปิดเผยรายชื่อโรงเรียนเอกชน/งบประมาณ ที่ได้รับเงินอุดหนุน ย้อนหลัง ๓ - ๕ ปี
- เปิดเผยรายชื่อนักวิจัย สถาบัน /งบประมาณที่ได้รับเงินสนับสนุน ย้อนหลัง ๓ - ๕ ปี
- เปิดเผยแผนและผลการตรวจสอบตามมาตรฐานต่างๆ เช่น ความปลอดภัยในสถานประกอบการ ฯลฯ
- เปิดเผยรายชื่อผู้รับจ้าง หรือคู่สัญญาในการจัดซื้อจัดจ้าง ย้อนหลัง ๓ - ๕ ปี (เฉพาะโครงการที่มีงบประมาณตั้งแต่ ล้านขึ้นไปแล้วแต่หน่วยงานจะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์)

- เปิดเผยโครงการ/กิจกรรม/งบประมาณที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจากการใช้จ่ายเงินสะสม ย้อนหลัง ๓ - ๕ ปี
- เปิดเผยรายชื่อวัด/งบประมาณที่ได้รับเงินสนับสนุน อุดหนุนจากรัฐ หรือเงินอุดหนุนเฉพาะกิจให้กับวัด
- เปิดเผยจำนวนเงินที่สนับสนุนหรือบริจาคให้กับโรงเรียนในแต่ละปีการศึกษา ย้อนหลังจนถึงปัจจุบัน แสดงสถานการณ์การเงินของสมาคมผู้ปกครองนักเรียน
- เปิดเผยรายชื่อคณะกรรมการในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตต่างๆ ระดับจังหวัด/ส่วนกลาง
- เปิดเผยผู้มีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตต่างๆ ระดับจังหวัด/ส่วนกลาง
- รายละเอียดข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement) โครงการที่มีงบประมาณสูงสุดของหน่วยงาน/โครงการที่มีผลกระทบต่อสาธารณชน เช่น กระบวนการจัดทำโครงการ/ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น TOR วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง จำนวน/รายชื่อผู้เข้าร่วมประกวดราคา/การเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญา การตรวจสอบรายงานผลการประเมินโครงการ/การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- เปิดเผยข้อมูลด้านการบริหารจัดการความเสี่ยง (รวมถึงการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริต)
- เปิดเผยข้อมูลงบประมาณ รายรับ รายจ่าย ของกองทุนที่อยู่ในกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐประจำปี และข้อมูลย้อนหลัง

ตัวอย่างการเปิดเผยข้อมูล โครงการก่อสร้างภาครัฐ

ตามประกาศคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต เรื่อง โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ (Infrastructure Transparency Initiative : CoST) ซึ่งหน่วยงานสามารถนำแนวทางโครงการ CoST มาปรับใช้ในการออกแบบจัดทำมาตรการเปิดเผยข้อมูลเชิงรุก (รายละเอียดตามภาคผนวก)

๒.๒ มาตรการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ

ดุลยพินิจ เป็นปัจจัยที่เป็นสาเหตุหนึ่งของการทุจริต ซึ่งเกิดจากความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจหรือดุลยพินิจในการตัดสินใจ มาตรฐานในการตัดสินใจ ดุลยพินิจนั้นความจริงไม่มีอันตรายในตัวเอง แต่อันตรายของดุลยพินิจอยู่ที่ตัวผู้ใช้ดุลยพินิจ จากนิยามดุลยพินิจ ความหมายตามกฎหมายปกครองหมายถึง อำนาจตัดสินใจอย่างอิสระหรือจะเลือกกระทำ หรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อำนาจดุลยพินิจ เป็นอำนาจตามกฎหมายกำหนดให้ผู้ใช้อำนาจสามารถเลือกตัดสินใจกระทำการใดหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างอิสระ บ่อยครั้งผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายมักให้เหตุผลในการตัดสินใจอนุมัติ อนุญาต หรือมีคำสั่งในเรื่องใดๆ ว่าเป็นอำนาจดุลยพินิจของผู้มีอำนาจออกคำสั่งทางปกครองตามกฎหมาย หรือให้เหตุผลว่าเพื่อความเหมาะสม หรือเพื่อประโยชน์ต่อทางราชการและประชาชน ทำให้เกิดคำถามอยู่ในใจเสมอว่า ดุลยพินิจคืออะไร แล้วอะไรคือความเหมาะสม ทำไมฝ่ายปกครองจึงมีอำนาจดุลยพินิจการใช้ดุลยพินิจมีขอบเขตหรือไม่ และใครมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจดุลยพินิจของฝ่ายปกครอง

การใช้ดุลยพินิจอาจเกิดความผิดพลาดหรือการใช้ดุลยพินิจโดยมิชอบ (Abuse of Discretion) ได้หลายกรณี เช่น

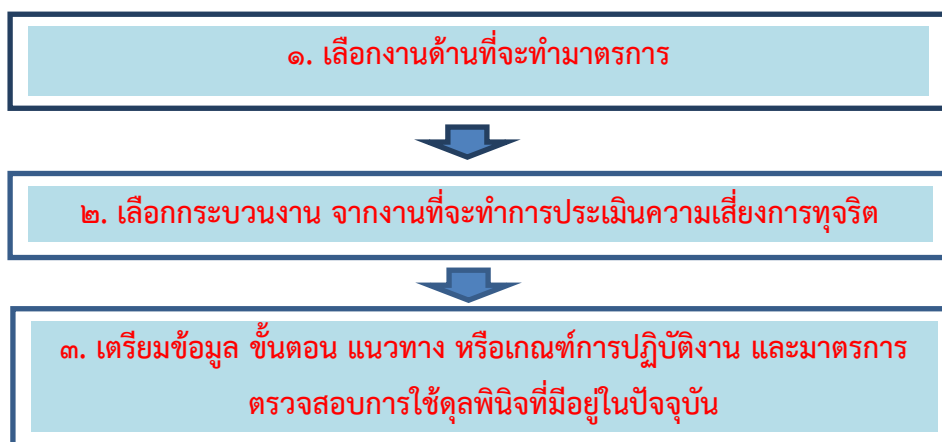
- (๑) การใช้ดุลยพินิจต่างๆ ตามข้อเท็จจริงเจ้าหน้าที่ต้องตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง
- (๒) การใช้ดุลยพินิจเกินกว่าระเบียบ กฎหมายกำหนด
- (๓) การใช้ดุลยพินิจอย่างบิดเบือน การใช้ดุลยพินิจตามอำเภอใจ

การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- ไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่
- ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย
- ไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญ
- ไม่สุจริต
- เลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
- สร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระเกินสมควร

แนวทางการจัดทำมาตรการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ

ขั้นเตรียมการ : จัดทำมาตรการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ

ขั้นตอนการจัดทำมาตรการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ

ขั้นตอนที่ ๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ ๒ การจัดทำมาตรการป้องกัน

ขั้นตอนที่ ๓ การรายงานการติดตามประเมินผล

ขั้นตอนที่ ๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการค้นหาความเสี่ยงเพื่อทำการระบุความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต ในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีการใช้ดุลยพินิจ กรณีขั้นตอนที่มีการใช้ดุลยพินิจให้อธิบายรายละเอียดโอกาสเกิดความเสี่ยงการใช้ดุลยพินิจไม่ชอบเพื่อแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือบุคคลอื่นถึงรูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงให้ละเอียด ชัดเจนมากที่สุด โดยวิธีการการค้นหาความเสี่ยงการทุจริตค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูงมีประวัติอยู่แล้ว เรียกว่า Known Factor และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด เรียกว่า Unknown Factor จากนั้นทำการประเมินสถานความเสี่ยงว่าอยู่ในระดับใดออกตามรายสี เขียว เหลือง ส้ม และแดง โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสี

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสี มีรายละเอียดดังนี้

- ☐ **สถานะสีเขียว** : ความเสี่ยงระดับต่ำ
- ☐ **สถานะสีเหลือง** : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้
- ☐ **สถานะสีส้ม** : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ
- ☐ **สถานะสีแดง** : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

การจัดทำมาตรการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ

ปีงบประมาณ พ.ศ.

ชื่อกระบวนการ/งาน.....

ตารางที่ ๑ ตารางการวิเคราะห์ข้อมูล

ที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	การใช้ดุลยพินิจ		โอกาส/ความเสี่ยง รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยง การทุจริต	สถานะความเสี่ยงการทุจริต			
		มี	ไม่มี		เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง

ขั้นตอนที่ ๒ การจัดทำมาตรการ

ให้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากตารางที่ ๑ โดยเฉพาะขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีสถานะความเสี่ยงสูง (สีส้ม) ถึง สูงมาก (สีแดง) นำมาจัดทำมาตรการให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์หรือการประเมินและตรวจสอบว่ามาตรการหรือแนวทางการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจของหน่วยงานที่บังคับใช้ในปัจจุบัน มีหรือไม่

กรณีมีมาตรการหรือแนวทางให้ระบุรายละเอียด (Key Controls in place) และพิจารณาจัดทำมาตรการเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken) ซึ่งควรประเมินประสิทธิภาพของมาตรการที่หน่วยงานมีอยู่ในปัจจุบันว่า ดี พอใช้ หรืออ่อน กรณีมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ หรือ ยังไม่มีมาตรการ ต้องกำหนดมาตรการเพิ่มเติม และทำการขับเคลื่อน กำกับ ติดตาม บังคับใช้ และประเมินผล โดยการประเมินประสิทธิภาพของมาตรการป้องกันหรือมาตรการควบคุมความเสี่ยง แนวทางพิจารณา ดังนี้

- ✓ **ดี** : การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
- ✓ **พอใช้** : การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
- ✓ **อ่อน** : การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิผล การควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

ตารางที่ ๒ ตารางการจัดทำมาตรการ

ที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	โอกาส/ความเสี่ยง รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ

ขั้นตอนที่ ๓ การรายงานการติดตามประเมินผล

เป็นการจัดทำรายงานสถานะของการเฝ้าระวังการทุจริตตามมาตรการในตารางที่ ๒ ว่าอยู่ในสถานะความเสี่ยงระดับใดหลังจากมีการบังคับมาตรการดังกล่าวไปแล้ว เพื่อพิจารณาทำกิจกรรมเพิ่มเติมกรณีอยู่ในข่ายที่ยังแก้ไขไม่ได้ หรือมาตรการใช้ไม่ได้ผล

- ✓ **สถานะสีเขียว** : ไม่เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง ยังไม่ต้องทำกิจกรรมเพิ่ม
- ✓ **สถานะสีเหลือง** : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง แต่แก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ ตามมาตรการ/นโยบาย/โครงการ/กิจกรรมที่เตรียมไว้ แผนใช้ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตลดลง
- ✓ **สถานะสีแดง** : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายยังแก้ไขไม่ได้ ควรมีมาตรการ/นโยบาย/โครงการ/กิจกรรม เพิ่มขึ้นแผนใช้ไม่ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตไม่ลดลงระดับความรุนแรง

ตารางที่ ๓ ตารางรายงานการติดตาม ประเมินผล

ที่	มาตรการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต รูปแบบพฤติกรรม ความเสี่ยงการทุจริต	สถานะความเสี่ยง		
			เขียว	เหลือง	แดง

๒.๓ มาตรการป้องกันการรับสินบน

สินบน (Bribery) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ที่เสนอว่าจะให้ สัญญาว่าจะให้ มอบให้ การยอมรับ การให้ หรือการร้องขอสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันส่งผลต่อการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งในลักษณะจงใจให้กระทำการหรือไม่กระทำการที่ขัดต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ

การจัดทำมาตรการป้องกันการรับสินบน โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งความเสี่ยงสูงที่จะเป็นการให้สินบน เช่น เรื่อง การรับค่าอำนวยความสะดวก ของขวัญ คำรับรอง การรับบริจาค ซึ่งกรณีเหล่านี้ยากต่อการพิจารณาว่าเป็นการให้ตามประเพณี วัฒนธรรม หรือสินน้ำใจ หรือเป็นสินบน หน่วยงานต้องสามารถระบุได้ว่าภารกิจหรือกระบวนการใดของหน่วยงานตนเอง มีจุดอ่อนที่เป็นความเสี่ยงต่อการรับสินบนอย่างไร ตรงส่วนใด

กรณีมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นการให้สินบน เช่น

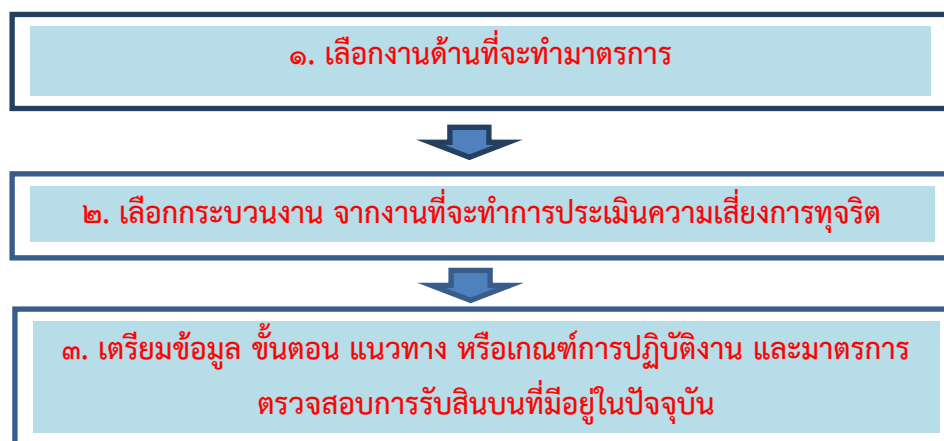
๑) **ค่าอำนวยความสะดวก** คือค่าใช้จ่ายจำนวนเล็กน้อยที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการให้เพียงเพื่อให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะดำเนินการตามขั้นตอน กระบวนการ หรือเป็นการกระตุ้นให้ดำเนินการอย่างรวดเร็วขึ้น โดยกระบวนการนั้นไม่ต้องใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ เป็นการกระทำอันชอบด้วยหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้น

๒) **ค่ารับรอง และของขวัญ** ค่ารับรองและของขวัญ เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมของผู้รับบริการรัฐ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี หรือเป็นการแสดงออกซึ่งสินน้ำใจ วัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งอาจรวมถึง ค่าที่พัก ค่าโดยสาร การศึกษาดูงาน ค่าอาหารและเครื่องดื่ม บัตรกำนัล ฯลฯ

๓) **สินน้ำใจ** คือความเอื้อเฟื้อเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการมีน้ำใจ ความมีมิตรไมตรี การดูแลกันและกัน เป็นต้น โดยอาจหวังการเอาประโยชน์จากการใช้อำนาจรัฐของผู้รับในอนาคต

แนวทางการจัดทำมาตรการป้องกันการรับสินบน

ขั้นเตรียมการ : จัดทำมาตรการป้องกันการรับสินบน

ขั้นตอนการจัดทำมาตรการป้องกันการรับสินบน

ขั้นตอนที่ ๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ ๒ การจัดทำมาตรการป้องกัน

ขั้นตอนที่ ๓ การรายงานการติดตาม ประเมินผล

ขั้นตอนที่ ๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการค้นหาความเสี่ยงเพื่อทำการระบุความเสี่ยงการทุจริต ว่ามีรูปแบบพฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต ในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีโอกาสการรับสินบนในรูปแบบใด เช่นของขวัญ/การเลี้ยงรับรอง/สินน้ำใจ/เงินทอง/ค่าอำนวยความสะดวก หรือรูปแบบอื่นๆ (ระบุ) กรณีขั้นตอน ที่มีโอกาสหรือความเสี่ยงในการรับสินบน ให้อธิบายรายละเอียดรูปแบบพฤติการณ์ความเสี่ยงให้ละเอียด ชัดเจนมาก

คู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตสำหรับภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน

ที่สุด โดยวิธีการการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูงมีประวัติอยู่แล้ว เรียกว่า Known Factor และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิดเรียกว่า Unknown Factor จากนั้นทำการประเมินสถานความเสี่ยงว่าอยู่ในระดับใดออกตามรายสีได้แก่ เขียว เหลือง ส้ม และ แดง โดยระบุสถานะของความเสี่ยงในช่องสี

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสี มีรายละเอียดดังนี้

☐ สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

☐ สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้เวลาครอบคลุมระยะรั้งในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติควบคุมดูแลได้

☐ สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

☐ สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

การจัดทำมาตรการป้องกันการรับสินบน

ปีงบประมาณ พ.ศ.

ชื่อกระบวนการ/งาน.....

ตารางที่ ๑ ตารางการวิเคราะห์ข้อมูล

ที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ระบุความเสี่ยงประเภทรูปแบบการรับสินบน เช่นของขวัญ/การเลี้ยงรับรอง/สินน้ำใจ/เงินทอง /คำอวยยศความสะดวก/รูปแบบอื่นๆ (ระบุ)	สถานะความเสี่ยง			
			เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง

ขั้นตอนที่ ๒ การจัดทำมาตรการป้องกัน

ให้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากตารางที่ ๑ โดยเฉพาะขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีสถานะความเสี่ยงสูง (สีส้ม) ถึง สูงมาก (สีแดง) นำมาจัดทำมาตรการให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์หรือการประเมินและตรวจสอบว่ามาตรการหรือแนวทางการป้องกันการรับสินบนของหน่วยงานที่บังคับใช้ในปัจจุบัน มีหรือไม่ กรณีมีมาตรการหรือแนวทางให้ระบุรายละเอียด (Key Controls in place) และพิจารณาจัดทำมาตรการเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken) ซึ่งควรประเมินประสิทธิภาพของมาตรการที่หน่วยงานมีอยู่ในปัจจุบันว่า ดี พอใช้ หรืออ่อน กรณีมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอหรือยังไม่มีมาตรการ ต้องกำหนดมาตรการเพิ่มเติม และทำการขับเคลื่อน กำกับ ติดตาม บังคับใช้ และประเมินผล โดยการประเมินประสิทธิภาพของมาตรการป้องกันการรับสินบนหรือมาตรการควบคุมความเสี่ยง แนวทางพิจารณา ดังนี้

- ✓ **ดี** : การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
- ✓ **พอใช้** : การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
- ✓ **อ่อน** : การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิผล การควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

ตารางที่ ๒ ตารางการจัดทำมาตรการป้องกันการรับสินบน

ที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน/รูปแบบความเสี่ยงในการรับสินบน	มาตรการป้องกันการรับสินบน

ขั้นตอนที่ ๓ การรายงานการติดตาม ประเมินผล

เป็นการจัดทำรายงานสถานะของการเฝ้าระวังการทุจริตตามมาตรการในตารางที่ ๒ ว่าอยู่ในสถานะความเสี่ยงระดับใดหลังจากที่มีการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวไปแล้ว เพื่อพิจารณาจัดทำกิจกรรมเพิ่มเติม กรณีอยู่ในข่ายที่ยังแก้ไขไม่ได้ หรือมาตรการใช้ไม่ได้ผล

- ✓ **สถานะสีเขียว** : ไม่เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง ยังไม่ต้องทำกิจกรรมเพิ่ม
- ✓ **สถานะสีเหลือง** : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง แต่แก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ ตามมาตรการ/ นโยบาย/ โครงการ/กิจกรรมที่เตรียมไว้ แผนใช้ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตลดลง
- ✓ **สถานะสีแดง** : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายยังแก้ไขไม่ได้ ควรมีมาตรการ/นโยบาย/โครงการ/กิจกรรม เพิ่มขึ้นแผนใช้ไม่ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตไม่ลดลง

ตารางที่ ๓ ตารางรายงานการติดตาม ประเมินผล

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต รูปแบบพฤติกรรม ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการรับ สินบน	สถานะความเสี่ยง		
			เขียว	เหลือง	แดง

**ไม่รับสินน้ำใจ ค่าอำนวยความสะดวก
สะดวก**

๓. ตัวอย่างมาตรการป้องกันการรับสินบน

๓.๑ การจัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อป้องกันการรับสินบน อะไรทำได้ อะไรทำไม่ได้ (Do & Don't) การให้หรือรับของขวัญ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด การรับเลี้ยง รับรอง ค่าอำนวยความสะดวก การให้บริการประชาชน การขอรับบริจาค การขอรับเงินสนับสนุน ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เป็นต้น

- ในการไปปฏิบัติหน้าที่ เช่น การตรวจรับ การตรวจสถานที่เพื่อพิจารณาอนุมัติ/อนุญาตต่างๆ การสอบสวนตามข้อร้องเรียน ห้ามรับเลี้ยง หรือให้มีการจัดเลี้ยงรับรอง เลี้ยงต้อนรับ กรณีมีความจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ให้ยึดหลักความเหมาะสม

- ในการไปปฏิบัติหน้าที่ เช่น การตรวจรับ การตรวจสถานที่เพื่อพิจารณาอนุมัติ/อนุญาตต่างๆ การตรวจสถานที่เพื่อพิจารณาอนุมัติ/อนุญาตต่างๆ การสอบสวนตามข้อร้องเรียน ห้ามรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ให้ปฏิเสธการรับทุกรณี

- ห้ามให้ผู้ประกอบการส่งรถมารับ หรือซื้อตัวโดยสารเครื่องบิน รถ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางไปราชการเพื่อตรวจสถานที่ในการขอรับใบอนุญาตต่างๆ

- การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี เนื่องในโอกาสตามขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม หรือมารยาทที่ถือปฏิบัติกันในสังคม และของที่มีมูลค่าไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท สามารถให้และรับได้ โดยให้รายงานผู้บังคับบัญชาโดยเร็ว

- ห้ามรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด จากบุคคลที่ไม่ใช่ญาติหรือจากการให้ ในลักษณะที่ไม่เป็นการทั่วไป หากแต่มีความจำเป็นต้องรับไว้เพื่อรักษาความสัมพันธ์อันดี รักษาไมตรีและมิตรภาพ และเป็นการให้ที่มีมูลค่า หรือราคาเกินกว่า ๓,๐๐๐ บาทของการให้ในแต่ละครั้ง ในแต่ละโอกาส ต่อคนต่อครั้ง เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะต้องรายงานต่อผู้บังคับบัญชาสูงสุดของตน หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน หรือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วแต่กรณี

- ห้ามรับเงินแม้จำนวนเล็กน้อยที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างไม่เป็นทางการ และเป็นการให้เพียงเพื่อให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะดำเนินการตามกระบวนการ หรือเป็นการกระตุ้นให้ดำเนินการรวดเร็วขึ้น โดยกระบวนการนั้นไม่ต้องอาศัยดุลยพินิจพึงจะได้ตามกฎหมายอยู่แล้ว เช่น การขอใบอนุญาต และการได้รับบริการสาธารณะ เป็นต้น การรับค่าอำนวยความสะดวกมีความเสี่ยงสูงที่จะกลายเป็นการรับสินบน

- มาตรการอื่นๆ เช่น การจัดทำประกาศในการจัดซื้อจัดจ้าง/สัญญาจ้าง ให้กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นเงื่อนไขว่า หากพบว่าผู้เสนอราคา/คู่สัญญา/คนกลาง/มีการฝ่าฝืนในการกระทำการทุจริตในการจ่ายสินบนถือว่าเป็นความผิดอาญาทั้งผู้ให้และผู้รับ

๓.๒ การรับรองตนเอง หน่วยงานอาจจัดเป็นเอกสารที่ระบุรายละเอียดข้อปฏิบัติต่างๆ ในการปฏิบัติงานที่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการรับ หรือให้สินบนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เป็นต้น

๓.๓ จัดทำข้อความหรือแสดงสัญลักษณ์ที่แสดงถึงการประกาศตนไม่รับของขวัญ สินน้ำใจทุกรูปแบบ ณ จุดที่ให้บริการ และประชาสัมพันธ์สื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ ที่เหมาะสม

๓.๔ การบันทึกภาพ/เสียง การจัดเก็บหลักฐานเพื่อสามารถตรวจสอบ หรือมีระบบสืบค้นย้อนกลับ (Traceability) กับผู้มาขอรับบริการได้อย่างรวดเร็ว

ส่วนที่ ๕

แนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของภาคเอกชน

การป้องกันและแก้ปัญหการทุจริต ปราศจากสินบนนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในส่วนที่ ๓ ได้จัดทำแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของภาครัฐแล้ว และในส่วนที่ ๕ เป็นแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตสำหรับภาคธุรกิจเอกชน เฉพาะในการติดต่อการขอรับบริการจากภาครัฐ ซึ่งภาคเอกชนมีโอกาสเป็นผู้ให้สินบน อันเป็นการเพิ่มต้นทุน และนอกจากนั้น ยังมีความผิดตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีโทษทั้งปรับและจำคุก ตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต อีกทั้งเป็นการเพิ่มภูมิคุ้มกัน การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน การให้สินบนดังกล่าวจะต้องเป็นการให้เพื่อจูงใจให้กระทำความผิดอันมิชอบด้วยหน้าที่ รวมถึงการให้สินบนผ่านตัวกลาง โดยมีเจตนาเพื่อมอบให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ แม้ว่าผู้ให้จะไม่ได้ให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยตรงก็ตาม โดยมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่เกี่ยวกับความรับผิดสำหรับบุคคลที่ให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาตรา ๑๗๖ ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือประวิงการกระทำความผิดอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลใดและกระทำไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลนั้น โดยนิติบุคคลดังกล่าวไม่มีมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดนั้น นิติบุคคลนั้นมีความผิดตามมาตรานี้ และต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเท่า แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือประโยชน์ที่ได้รับ

นิติบุคคลตามวรรคสอง ให้ความความถึงนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย

บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลตามวรรคสอง ให้ความความถึงผู้แทนของนิติบุคคล ลูกจ้างตัวแทน บริษัทในเครือ หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อหรือในนามของนิติบุคคลนั้น ไม่ว่าจะมิหน้าที่และอำนาจในการนั้นหรือไม่ก็ตาม

สำหรับแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริตตามคู่มือดังกล่าวนี้ มุ่งเน้นเฉพาะกรณีความเสี่ยงภาคธุรกิจเอกชนที่มีการทุจริตกับภาครัฐเท่านั้น ไม่ได้รวมถึงการทุจริตภายในของบริษัทเอกชน เช่น การตกแต่งบัญชี การยักยอกเงิน

สาเหตุหลักของการทุจริตของภาคธุรกิจเอกชนกับภาครัฐ

๑. เพื่อซื้อความเร็ว
๒. เพื่อซื้องาน/ธุรกิจ
๓. เพื่อให้ได้รับการยกเว้นทางกฎหมาย

รูปแบบต่างๆ ของการทุจริต

เงินสด ของขวัญ การเลี้ยงรับรอง เงินทอน ค่าอำนวยความสะดวก เงินบริจาค การเป็นผู้สนับสนุน เป็นต้น

๑. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต สำหรับภาคธุรกิจเอกชน

แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยงและสถานะความเสี่ยง
- ขั้นตอนที่ ๒ การจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยง
- ขั้นตอนที่ ๓ การติดตามประเมินผลมาตรการป้องกันความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยงและสถานะความเสี่ยง

ทำการค้นหาความเสี่ยงจากกระบวนการที่มีความเสี่ยงทุจริตภาคเอกชนต้องค้นหาความเสี่ยงของธุรกิจที่เอกชนดำเนินการทุกประเภทของธุรกิจทั้งหมดว่าเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐกระบวนการใด โดยระบุโอกาสหรือความเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การทุจริตหรือการจ่ายสินบนในแต่ละกระบวนการดำเนินธุรกิจ (Business Proces) ของธุรกิจต่างๆ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ อธิบายว่าสาเหตุที่มีโอกาสจ่ายสินบนเพื่ออะไร เช่น ซื้อความสะดวก เพื่อให้รวดเร็วซื้องาน/ธุรกิจ หรือเพื่อให้ได้รับยกเว้นทางกฎหมายการจ่ายในรูปแบบใด เช่น ซื้อความสะดวก เพื่อให้รวดเร็วซื้องาน/ธุรกิจ หรือเพื่อให้ได้รับยกเว้นทางกฎหมายการจ่ายในรูปแบบใด เช่น เงิน ของขวัญ เลี้ยงรับรอง ฯลฯ และนำมาประเมินสถานะความเสี่ยงว่าอยู่ในระดับใด

- ☐ สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ
- ☐ สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง
- ☐ สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง
- ☐ สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก

ตารางที่ ๑ การระบุความเสี่ยงและสถานะความเสี่ยง

ที่	ประเภทธุรกิจ	หน่วยงานรัฐ/ กระบวนการ ที่เกี่ยวข้อง	โอกาส/ความเสี่ยง รูปแบบพฤติกรรมความ เสี่ยงการทุจริต	สถานะความเสี่ยงการทุจริต			
				เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
			อธิบายว่าสาเหตุที่มีโอกาสจ่ายสินบน เพื่ออะไร เช่น ซื้อความสะดวก เพื่อให้รวดเร็วซื้องาน/ธุรกิจ หรือเพื่อให้ได้รับยกเว้นทางกฎหมายการจ่ายในรูปแบบใด เช่น ซื้อความสะดวก เพื่อให้รวดเร็วซื้องาน/ธุรกิจ หรือเพื่อให้ได้รับยกเว้นทางกฎหมายการจ่ายในรูปแบบใด เช่น เงินของขวัญ เลี้ยงรับรอง ฯลฯ				

ขั้นตอนที่ ๒ การจัดทำมาตรการป้องกัน

นำข้อมูลจากการประเมินสถานะความเสี่ยงจากตารางที่ ๑ ที่มีความเสี่ยงสูงโดยเฉพาะสีส้ม และสีแดง เพื่อจัดทำมาตรการป้องกันการจ่ายสินบน หรือมาตรการป้องกันการทุจริตให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์หรือการประเมินและตรวจสอบว่ามาตรการหรือแนวทางการป้องกันความเสี่ยงที่บังคับใช้ในปัจจุบันมีหรือไม่ กรณีมีมาตรการหรือแนวทางให้ระบุรายละเอียด (Key Controls in place) และพิจารณาจัดทำมาตรการเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken) ซึ่งควรประเมินประสิทธิภาพของมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบันว่า ดี พอใช้ หรืออ่อนกรณีมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ หรือยังไม่มีมาตรการต้องกำหนดมาตรการเพิ่มเติม และทำการขับเคลื่อน กำกับ ติดตาม บังคับใช้ และ ประเมินผล โดยการประเมินประสิทธิภาพ ของมาตรการป้องกันหรือมาตรการควบคุมความเสี่ยง แนวทางพิจารณา ดังนี้

- ✓ **ดี** : การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
- ✓ **พอใช้** : การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
- ✓ **อ่อน** : การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิภาพการควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

ตารางที่ ๒ การจัดทำมาตรการป้องกันความเสี่ยง

ที่	ประเภทธุรกิจ	หน่วยงานรัฐ/ กระบวนการ ที่เกี่ยวข้อง	โอกาส/ความเสี่ยง รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยง การทุจริต	มาตรการป้องกันความเสี่ยง การทุจริต
			อธิบายว่าสาเหตุที่มีโอกาสจ่ายสินบน เพื่ออะไร เช่น ซื้อความสะดวก เพื่อให้รวดเร็วซื้องาน/ธุรกิจ หรือเพื่อให้ได้รับยกเว้นทางกฎหมายการจ่ายในรูปแบบใด เช่นซื้อความสะดวก เพื่อให้รวดเร็วซื้องาน/ธุรกิจ หรือเพื่อให้ได้รับยกเว้นทางกฎหมายการจ่ายในรูปแบบใด เช่น เงิน ของขวัญ เลี้ยงรับรอง ฯลฯ	

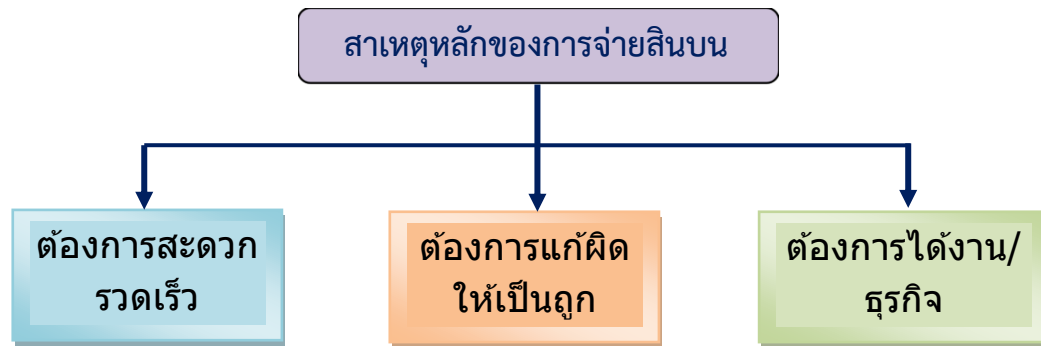
ขั้นตอนที่ ๓ การรายงานการติดตามประเมินผล

เป็นการติดตาม ประเมินว่าหลังจากมีการใช้มาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตไปแล้วตามมาตรการในตารางที่ ๒ ว่าอยู่ในสถานะความเสี่ยงระดับใดหลังจากที่มีการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวไปแล้ว เพื่อพิจารณาทำกิจกรรมเพิ่มเติม กรณีอยู่ในข่ายที่ยังแก้ไขไม่ได้ หรือมาตรการใช้ไม่ได้ผล

- ✓ **สถานะสีเขียว** : ไม่เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง ยังไม่ต้องทำกิจกรรมเพิ่ม
- ✓ **สถานะสีเหลือง** : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง แต่แก้ไขได้ทันท่วงที ตามมาตรการ/นโยบาย/โครงการ/กิจกรรมที่เตรียมไว้ แผนใช้ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตลดลง
- ✓ **สถานะสีแดง** : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายยังแก้ไขไม่ได้ ควรมีมาตรการ/นโยบาย/โครงการ/กิจกรรมเพิ่มขึ้นแผนใช้ไม่ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตไม่ลดลง

ตารางที่ ๓ ตารางการติดตาม ประเมินผล

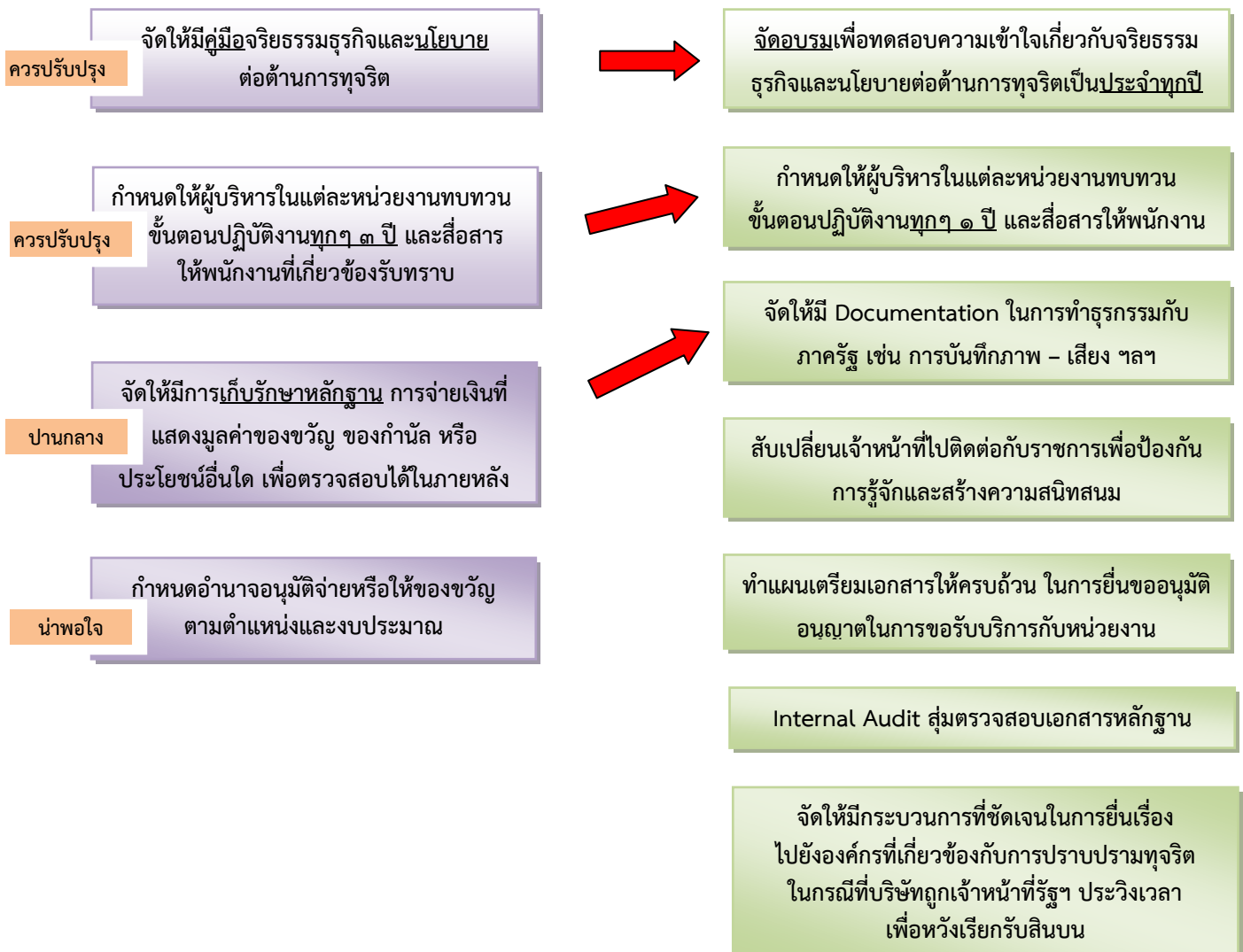
ที่	หน่วยงานรัฐ/กระบวนการ ที่เกี่ยวข้อง/โอกาส/ความ เสี่ยงรูปแบบพฤติกรรม ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันความเสี่ยง การทุจริต	สถานะความเสี่ยง		
			เขียว	เหลือง	แดง

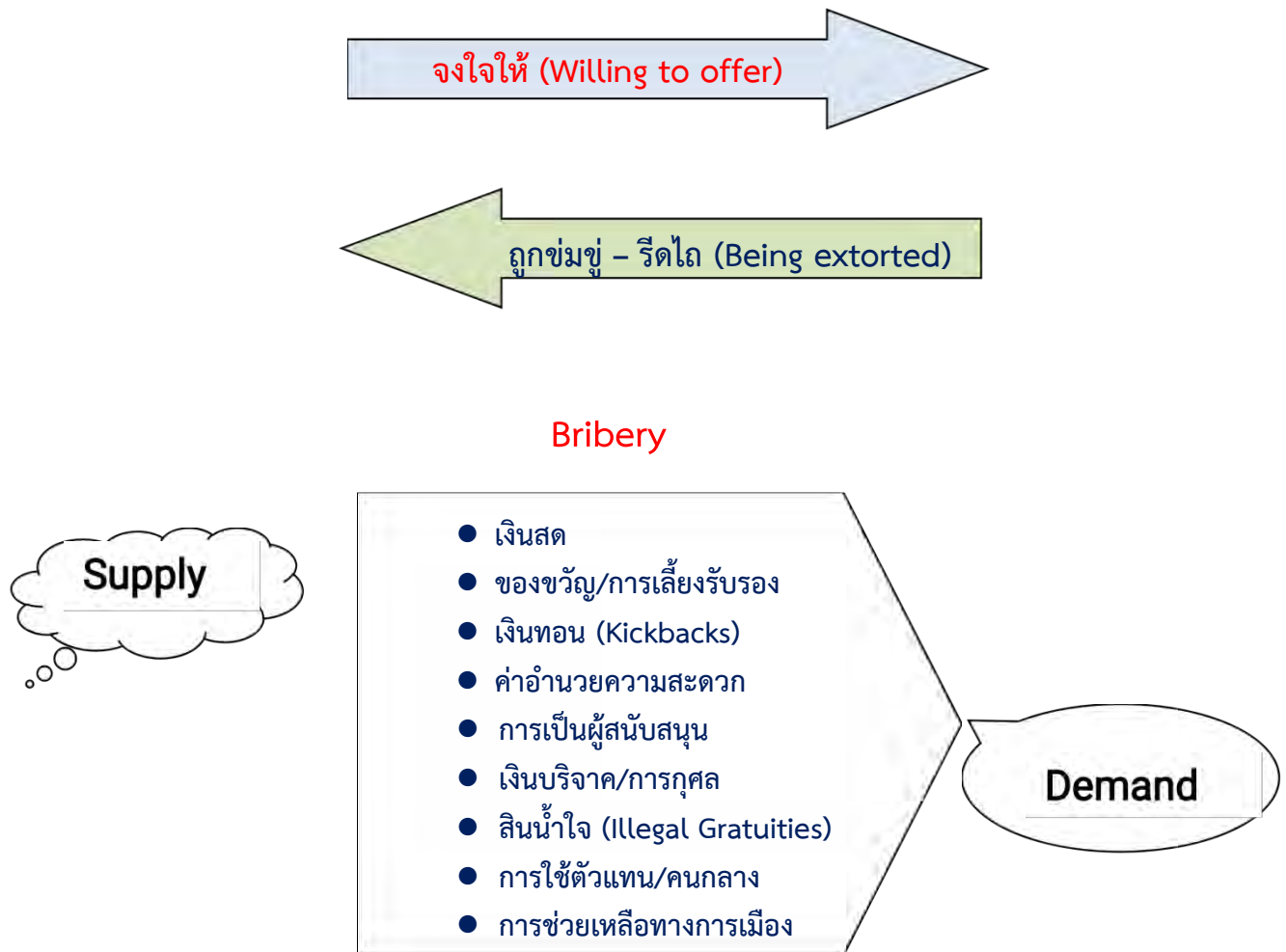
๒. ตัวอย่าง การพัฒนา/ปรับปรุงนโยบายกระบวนการทางธุรกิจ

Further Action to be Taken	ANTI – bribery & corruption policy
๑. จัดอบรมพนักงานเพื่อทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับ Code of Conduct และ Anti – Corruption Policy ประจำปี ๒. มีการทำแผนยื่นขอเอกสารเพื่อควบคุมขั้นตอนการขอแบ่งโฉนด ระยะเวลาขอค่าธรรมเนียม และเอกสารที่ต้องใช้ เพื่อให้มีเวลาเพียงพอและพร้อมในการยื่น ๓. จัดให้มี Documentation ในการทำธุรกรรมกับภาครัฐฯ เช่น การบันทึกภาพ – เสียง ฯลฯ ๔. สับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ในการไปติดต่อกับหน่วยงานราชการ เพื่อป้องกันการรู้จักและสร้างความสนิทสนม ๕. กำหนดให้ผู้บริหารในแต่ละหน่วยงานทบทวนขั้นตอนปฏิบัติงานทุกๆ ๑ ปี และสื่อสารให้พนักงานรับทราบ ๖. IA สุ่มตรวจสอบเอกสารหลักฐาน ๗. จัดให้มีกระบวนการที่ชัดเจนในการยื่นเรื่องไปยังองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามคอร์รัปชันในกรณีที่บริษัทถูกเจ้าหน้าที่รัฐฯ ประวิงเวลาเพื่อหวังเรียกรับสินบน	Updating the Policy ● ระเบียบ/แนวปฏิบัติของพนักงานในการดำเนินงานกับหน่วยงานรัฐฯ ● การให้หรือการรับของขวัญ ของกำนัล / การเลี้ยงรับรอง ● การบริจาคเพื่อการกุศล ● การให้เงินสนับสนุน ● การให้ความช่วยเหลือทางการเมือง ● ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ● ค่าอำนวยความสะดวก ● การใช้ตัวแทน ตัวกลางทางธุรกิจ

ตัวอย่าง มาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม

รูปแบบต่างๆ ของสินบน

๓. ตัวอย่าง แนวทางปฏิบัติต่อหน่วยงานราชการ การป้องกันความเสี่ยงการทุจริต การให้หรือรับสินบนของภาคธุรกิจเอกชน

บริษัท..... มุ่งมั่นที่จะดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม โดยยึดมั่นและให้ความสำคัญในการดำเนินธุรกิจ และรับผิดชอบต่อสังคมและผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม ตามหลักจรรยาบรรณทางวิชาชีพ หลักจริยธรรมและคุณธรรมที่ดี หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และข้อพึงปฏิบัติในการทำงานของบริษัทฯ อย่างเคร่งครัดในทุกกิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ ปฏิเสธ และต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงการปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรยึดมั่นในจรรยาบรรณ จริยธรรมและคุณธรรมในการให้บริการอยู่เสมอ จึงเห็นควรกำหนด “นโยบายและแนวทางการป้องกันการทุจริต” เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนในการดำเนินธุรกิจ และพัฒนาสู่องค์กรแห่งความยั่งยืน รวมถึงเป็นการป้องกันกับทุกกิจกรรมทางธุรกิจของบริษัทฯ ตลอดจนก่อให้เกิดความมั่นใจว่าการตัดสินใจและการดำเนินการทางธุรกิจ ที่อาจมีความเสี่ยงด้านการทุจริต ได้รับการพิจารณาและปฏิบัติอย่างรอบคอบ ดังนี้

๓.๑ นโยบายต่อต้านการทุจริต

บริษัทฯ กำหนดให้กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานทุกระดับ บริษัทในกลุ่ม รวมถึงลูกจ้าง ตัวแทน บริษัท ในเครือ หรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อหรือในนามของบริษัทฯ ไม่ว่าจะมิอำนาจหน้าที่ในการนั้นหรือไม่ก็ตาม ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส และไม่กระทำการใดๆ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้องกัน รวมถึงต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และตามนโยบายต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเคร่งครัด ไม่เรียกรับ หรือดำเนินการ หรือสนับสนุน หรือยอมรับการให้สินบน หรือการคอร์รัปชันทุกรูปแบบและทุกกิจกรรมที่อยู่ภายใต้การดูแล เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม รวมถึงการควบคุม การบริจาคเพื่อการกุศล การให้ของขวัญทางธุรกิจ และการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ต้องมีความโปร่งใส ไม่มีเจตนาเพื่อโน้มน้าวให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หรือภาคเอกชนดำเนินการที่ไม่เหมาะสม โดยครอบคลุมถึงธุรกิจในทุกประเภทและทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งให้การสนับสนุนหรือส่งเสริมลูกค้า คู่ค้า ผู้รับจ้าง หรือผู้รับจ้างช่วง ผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้เกี่ยวข้องอื่นที่ดำเนินธุรกิจกับบริษัทฯ ให้มีแนวทางปฏิบัติเช่นเดียวกันกับบริษัทฯ เพื่อให้การดำเนินการด้านการต่อต้านการทุจริตบรรลุตามนโยบายที่กำหนด

ทั้งนี้ กำหนดให้มีการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตในกระบวนการปฏิบัติงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต และกำหนดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติตามนโยบายต่อต้านการทุจริต อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจ ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดของกฎหมาย

๓.๒ แนวทางปฏิบัติต่อหน่วยงานราชการ

๑. ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด
๒. การทำธุรกรรมกับรัฐ เมื่อติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ต้องมีการดำเนินการอย่างถูกต้อง ตรงไปตรงมา ไม่กระทำการใดๆ ที่อาจจูงใจให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการหรือละเว้นดำเนินการ
๓. การทำความรู้จักหรือการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันตามวาระโอกาส เทศกาล หรือตามประเพณีปฏิบัติ หากอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมสามารถกระทำได้
๔. การให้การสนับสนุนกิจกรรมของราชการ การบริจาคทรัพย์สิน สามารถทำได้โดยผ่านกระบวนการขออนุมัติที่ถูกต้องโปร่งใส และภายในวงเงินที่เหมาะสม

๓.๓ แนวทางปฏิบัติในการรับหรือให้ของขวัญ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดที่อาจสร้างแรงจูงใจในการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

๑. ค่าของขวัญ หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมของบริษัทเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีหรือบางโอกาส ถือเป็นการแสดงออกของมารยาททางสังคม ซึ่งค่าของขวัญอาจอยู่ในหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น เงิน สินค้า บริการ บัตรกำนัล เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าวอาจถือเป็นสินบนหากเป็นการให้เพื่อจูงใจเจ้าหน้าที่ของรัฐให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่

๒. ไม่พึงรับหรือให้การเลี้ยงรับรอง ของขวัญ/ของที่ระลึก และค่าใช้จ่ายอื่นใด ที่เกินความจำเป็นและไม่เหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่ทำธุรกิจกับบริษัทฯ ทั้งนี้การรับและให้ดังกล่าวที่เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติ ตามประเพณี วัฒนธรรม หรือมารยาททางสังคม ถือเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ แต่ต้องสมเหตุสมผล มีความเหมาะสม เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบ และธรรมเนียมปฏิบัติตามประเพณี ในแต่ละโอกาส โดยเก็บรักษาหลักฐานการใช้จ่ายเงิน มีการบันทึกค่าใช้จ่ายตามที่ได้ใช้จ่ายจริง และมีใบเสร็จหรือหลักฐานรับรอง เพื่อตรวจสอบได้ในภายหลัง

๓. ไม่เรียกรับหรือให้เงิน ทรัพย์สิน สิ่งของ หรือประโยชน์อื่นใด กับผู้เกี่ยวข้องทางธุรกิจ ที่อาจทำให้เกิดอิทธิพลในการตัดสินใจอย่างหนึ่งอย่างใดโดยไม่เป็นธรรม หรือมีเจตนาเพื่อชักนำให้กระทำ หรือละเว้นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง หรือเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิทธิพิเศษที่ไม่พึงได้

๓.๔ แนวทางปฏิบัติในเรื่องการเลี้ยงรับรอง

๑. ค่ารับรอง หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมของบริษัทเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี หรือบางโอกาส ถือเป็นการแสดงออกของมารยาททางสังคม ซึ่งค่ารับรองอาจรวมถึง ค่าที่พัก ค่าโดยสาร สำหรับการเยี่ยมชมสถานที่ประกอบการ หรือการศึกษาดูงาน ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าว อาจถือเป็นสินบนหากเป็นการให้เพื่อจูงใจเจ้าหน้าที่ของรัฐให้กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่

๒. ห้ามมิให้มีการเลี้ยงรับรองต่อหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในแต่ละโอกาส มูลค่าเกินตามที่กฎหมายกำหนด และค่าใช้จ่ายดังกล่าวต้องไม่ได้เป็นการจ่ายเพื่อจูงใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ หรือการตัดสินใจใดๆ เพื่อประโยชน์ทางธุรกิจของบริษัท ทั้งนี้ ต้องมีการบันทึกค่าใช้จ่ายตามที่ได้ใช้จ่ายจริงและมีใบเสร็จหรือหลักฐานรับรอง

๓. ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงรับรองโดยมารยาททางธุรกิจ ควรถูกใช้อย่างเหมาะสม และเป็นค่าใช้จ่ายตามจริง ทั้งนี้ ให้รายงาน และ/หรือดำเนินการขออนุมัติต่อผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ของแต่ละสายงาน

๔. การเบิกค่าใช้จ่ายสำหรับการเลี้ยงรับรองจะต้องไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายของบุคคลในครอบครัว ของพนักงาน

๓.๕ แนวทางปฏิบัติในเรื่องค่าอำนวยความสะดวก

๑. ค่าอำนวยความสะดวก หมายถึง ค่าใช้จ่ายจำนวนเล็กน้อยที่จ่ายแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ อย่างไม่เป็นทางการ และเป็นการให้เพียงเพื่อให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะดำเนินการตามกระบวนการ หรือเป็นการกระตุ้นให้ดำเนินการรวดเร็วขึ้น โดยกระบวนการนั้นไม่ต้องอาศัยดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ และเป็นการกระทำอันชอบด้วยหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้น รวมทั้งเป็นสิทธิที่บริษัทฯ พึงจะได้ตามกฎหมายอยู่แล้ว เช่น การขอใบอนุญาต การขอหนังสือรับรอง และการได้รับการบริการสาธารณะ เป็นต้น

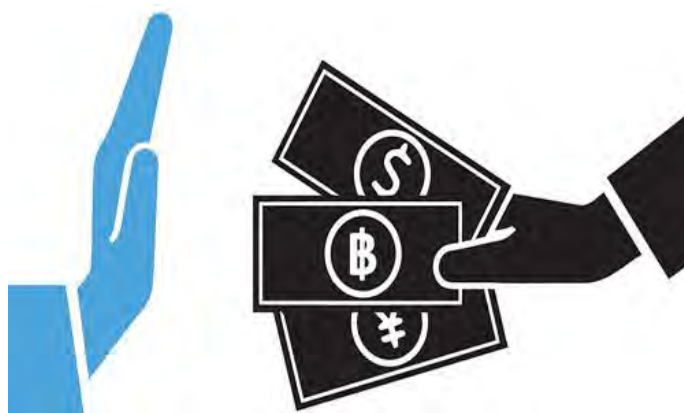
๒. บริษัทฯ ไม่มีนโยบายจ่ายเงินค่าอำนวยความสะดวก อย่างไรก็ตาม การจ่ายเงินค่าอำนวยความสะดวกสามารถกระทำได้ในกรณีที่พนักงานตกอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นภัยคุกคามต่อร่างกายหรือเชื่อว่าชีวิตของตนเองกำลังตกอยู่ในอันตราย โดยเมื่อทำการจ่ายเงิสดังกล่าว จะต้องจัดทำเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษร และส่งให้ผู้บังคับบัญชาสอบสวน ทั้งนี้ วัตถุประสงค์และลักษณะของการจ่ายเงิสดังกล่าวจะต้องได้รับการบันทึกข้อมูลไว้อย่างถูกต้อง

๓.๖ แนวทางปฏิบัติในการบริจาคเพื่อการกุศลและการให้เงินสนับสนุน

๑. บริษัทฯ สนับสนุนการบริจาคเพื่อการกุศล และการให้เงินสนับสนุนในการพัฒนาชุมชนและสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างเศรษฐกิจ และความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสังคม โดยการบริจาคเพื่อการกุศล และการให้เงินสนับสนุนต่อองค์กรการกุศลหรือหน่วยงานอื่นๆ มีขั้นตอนพิจารณา และอนุมัติ โดยคณะกรรมการบริษัท หรือผู้ที่มีอำนาจของบริษัท ซึ่งจะต้องจัดทำใบบันทึกคำขอระบุชื่อผู้รับบริจาค/ผู้รับการสนับสนุน และวัตถุประสงค์ของการบริจาค/สนับสนุนพร้อมแนบเอกสารประกอบทั้งหมดเสนอให้ผู้มีอำนาจอนุมัติของบริษัทฯ พิจารณาอนุมัติตามระดับอำนาจอนุมัติของบริษัท โดยมีกระบวนการตรวจสอบการติดตาม รวมทั้งมีหลักฐานหรือหนังสือตอบรับจากหน่วยงานที่ได้รับเงินบริจาคหรือเงินสนับสนุน เพื่อให้การใช้เงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์

๒. การเป็นผู้ให้การสนับสนุนเป็นวิธีการประชาสัมพันธ์ธุรกิจของบริษัทวิธีหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการบริจาคเพื่อการกุศล โดยอาจกระทำได้ในหลายรูปแบบ เช่น การสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรม ศิลปะ การศึกษา เป็นต้น

๓. พนักงานต้องมีความระมัดระวังเพื่อให้มั่นใจว่าการบริจาคเพื่อการกุศลและการเป็นผู้ให้การสนับสนุนจะไม่ถูกนำไปใช้เป็นวิธีการหลีกเลี่ยงในการให้สินบน ตลอดจนต้องดำเนินการอย่างโปร่งใสและเป็นไปตามกฎหมายที่ใช้บังคับ

ภาคผนวก
แบบ Checklists ความเสี่ยงการทุจริตสำหรับหน่วยงานภาครัฐ
หน่วยงานท่านมีความเสี่ยงการทุจริตแบบนี้หรือไม่

ที่	ตัวอย่างรูปแบบความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑.	ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต				
๑.๑	เรียกรับผลประโยชน์จากผู้ขออนุญาต โดยเฉพาะการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร/คอนโด บ้านจัดสรร/โรงงาน				
๑.๒	ผลประโยชน์ทับซ้อน รับจ้างเขียนแบบแปลน และตรวจเอง (ถึงแม้ราชการจะให้มีแบบมาตรฐาน อำนาจความสะดวกให้กับประชาชนก็ตาม แต่การขออนุญาตต้องมีผังประกอบ จึงต้องว่าจ้างผู้ตรวจหรือผู้อนุมัติ อนุญาต จะได้ผ่านง่าย)				
๑.๓	เจ้าหน้าที่ของรัฐสมยอม หรือมีส่วนรู้เห็นกับบุคคลหรือนิติบุคคลในการดำเนินการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารโดยมิชอบด้วยกฎหมาย				
๑.๔	เจ้าหน้าที่ของรัฐสมยอม หรือมีส่วนรู้เห็นกับบุคคลหรือนิติบุคคลในการใช้อาคารที่ไม่ตรงกับใบรับรองใบอนุญาตหรือที่ยื่นแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น				
๑.๕	การประเมินภาษีที่ต่ำกว่าความเป็นจริง				
๑.๖	เรียกรับสินบนโดยใช้ตัวกลาง เก็บค่าใช้จ่ายรายเดือน (ค่าคุ้มครอง) จากผู้ประกอบการ				
๑.๗	พนักงาน เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างเหมาของหน่วยงานเป็นตัวแทนการยื่นคำขอจดทะเบียนในการขออนุมัติ อนุญาต โดยเรียกรับผลประโยชน์หรือเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อสิทธิพิเศษ				
๑.๘	การดำเนินการยื่นคำขออนุญาต ไม่มีกรอบระยะเวลากำหนดที่ชัดเจนอาจก่อให้เกิดการเรียกรับสินบนเพื่อความเร็วในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต				
๑.๙	การเปิดตรวจสอบสินค้าของเจ้าหน้าที่แต่ละคน ใช้ดุลพินิจไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน				
๑.๑๐	การใช้ดุลพินิจในการตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน				
๑.๑๑	การตรวจเอกสารไม่ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในคำขอ แต่มีการรับเรื่องไว้				
๑.๑๒	การเก็บเรื่องไว้ไม่แจ้งผู้ประกอบการ เพื่อเรียกรับผลประโยชน์				
๑.๑๓	การพิจารณาตรวจสอบและเสนอความเห็นของการอนุมัติ อนุญาต ไม่ดำเนินการตามลำดับคำขอ				
๑.๑๔	ในขั้นตอนการพิจารณาตรวจสอบตามปกติจะมีการใช้เวลาในการพิจารณาตรวจสอบ ๑ วัน แต่ในบางกรณีอาจมีความจำเป็นจะต้องทำการพิจารณาเกิน ๑ วันทำการ เช่น กรณีมีความจำเป็นต้องการนัดหมายกับผู้ขอรับใบอนุญาตเพื่อลงพื้นที่ทำการตรวจสอบสถานประกอบการ ก่อนพิจารณาออกใบอนุญาต มีความเสี่ยงที่เจ้าหน้าที่อาจอาศัยช่องว่างหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ อาจเรียกรับในขั้นตอนของการพิจารณา				
๑.๑๕	การดำเนินการออกคำร้องมีการลัดคิวให้กับลูกค้ากลุ่มธุรกิจ				
๑.๑๖	รับสินบนจากลูกค้าเพื่อให้ตรวจผ่านมาตรฐาน				

ที่	ตัวอย่างรูปแบบความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑.๑๗	การตรวจสอบสถานที่ตั้งที่ขออนุญาตประกอบกิจการอาจมีการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบางรายในกรณีที่ตั้งสถานประกอบการ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ โดยการจัดทำรายงานไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง				
๑.๑๘	การสุ่มตรวจสอบสถานที่ตั้งสถานบริการ/สถานประกอบการที่ขออนุญาต อาจมีการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ขออนุญาตบางรายที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์				
๑.๑๙	การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต อาจมีคณะกรรมการบางท่านเอื้อประโยชน์หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนให้กับผู้ขออนุญาตบางราย ที่คุณสมบัติไม่ถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์				
๑.๒๐	เจ้าหน้าที่ของรัฐทำการการปลอมแปลงเอกสารการเบิกจ่าย เช่น ปลอมลายมือชื่อ แก้ไขแบบสำรวจ แก้ไขใบสำคัญรับเงิน มีการใช้หลักฐานเท็จ ใช้บัตรประชาชนของบุคคลที่เสียชีวิตหรือบัตรประชาชนหมดอายุ เป็นต้น				
๑.๒๑	เจ้าหน้าที่เรียกรับผลประโยชน์ในระหว่างการตรวจสอบพิกัดและของก่อนตรวจปล่อยสินค้า				
๑.๒๒	การตรวจสอบสถานประกอบการ โรงมหรสพ เกี่ยวกับระบบความปลอดภัย อาจมีการใช้ดุลพินิจที่ไม่เป็นไปตามแบบแปลนที่เคยได้รับอนุญาต				
๑.๒๓	เรียกรับ/เสนอผลประโยชน์ กรณีเอกสารไม่ครบหรือต้องการความรวดเร็ว				
๑.๒๔	เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอเป็นผู้ยื่นคำขอแทนหรือเป็นผู้จัดเตรียมเอกสารสำหรับยื่นคำขอให้ผู้ประกอบการ				
๑.๒๕	เจ้าพนักงานที่ดินประเมินราคาที่ดินอันเป็นเท็จเพื่อให้ราคาสูงกว่าความเป็นจริง				
๒.	ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่				
๒.๑	การเข้าตรวจ หรือเยี่ยมสถานที่ของผู้ประกอบการ เช่น โรงงาน ร้านค้า ฯลฯ โดยมีเจตนา นำไปสู่การจ่ายเงินพิเศษรายเดือน				
๒.๒	การเปลี่ยนแปลงข้อกล่าวหา (ฐานความผิด) จากหนักเป็นเบา หรือจากเบาเป็นหนัก				
๒.๓	การบิดผันข้อเท็จจริงในสำนวนการสอบสวนคดีอาญา				
๒.๔	เจ้าพนักงานเรียกรับเงินกับผู้ประกอบการร้านขายโทรศัพท์เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ โดยเหมาจ่าย เป็นรายเดือน				
๒.๕	เรียกรับเงินจากผู้ต้องหาเพื่อแลกกับการปล่อยตัว				
๒.๖	เจ้าหน้าที่ร่วมกันเรียกเก็บเงินรายเดือนจากผู้ประกอบการร้านคาราโอเกะ				
๒.๗	การทำบัตรสนทน่ว่ามีเรื่องร้องเรียนผู้ประกอบการเพื่อทำการตรวจค้น กรณีผู้ประกอบการร้านค้านั้นๆ ที่ไม่จ่ายเงินพิเศษรายเดือน				
๒.๘	การใช้ตัวกลางในการรับเงินพิเศษ หรือเก็บเงินรายเดือนกับผู้ประกอบการต่างๆ				
๒.๙	การใช้ดุลพินิจในการอนุมัติ หรือยกเว้นระเบียบฯ ที่เอื้อประโยชน์มีผลประโยชน์ทับซ้อน				
๒.๑๐	การออกระเบียบ กฎหมาย ข้อสั่งการต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ มีผลประโยชน์ ทับซ้อน				
๒.๑๑	การให้ทุนสนับสนุนการศึกษา วิจัยต่างๆ ให้กับพรรคพวก มีระบบเส้นสาย ระบบอุปถัมภ์				

ที่	ตัวอย่างรูปแบบความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๒.๑๒	การแต่งตั้งคณะกรรมการ อนุกรรมการต่างๆ ให้กับพรรคพวก มีระบบเส้นสาย ระบบอุปถัมภ์				
๒.๑๓	ความไม่โปร่งใสในการบริหารงานบุคคล เช่น การซื้อ ขายตำแหน่ง การประเมิน ความดีความชอบ การแต่งตั้ง โยกย้าย การดำเนินการวินัย เป็นต้น				
๒.๑๔	การเรียกรับเงิน ผลประโยชน์ เพื่อรับพนักงานเข้าทำงาน/การเรียกเงินค่าแรกเข้า (แป๊ะเจี๊ยะ) เพื่อแลกกับการเข้าเรียนในโรงเรียน				
๒.๑๕	ใช้อำนาจในการแจกจ่าย จัดสรรงบประมาณลงพื้นที่ หรือจัดทำโครงการที่มี ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือมีการแลกผลประโยชน์ในภายหลัง				
๒.๑๖	การประเมินราคาไม่ตรงกับสภาพทรัพย์สินที่นำมาจำหน่าย				
๒.๑๗	การเปลี่ยนทรัพย์สินที่ถูกค่านำมาจำหน่าย				
๒.๑๘	การยกยอกทรัพย์สินที่ได้จากการตรวจค้น จับกุม ไม่ระบุในบัญชีของกลาง				
๒.๑๙	การลดปริมาณของกลางเพื่อลดโทษ เพื่อเรียกรับผลประโยชน์				
๒.๒๐	การกรรโชก (รีดไถ) เรียกเอาทรัพย์สินจากผู้กระทำความผิด				
๒.๒๒	การเข้าตรวจค้น ปกปิด ซ่อนเร้นไม่มีหมายค้น				
๒.๒๓	การทำร้ายร่างกายเพื่อให้รับสารภาพ				
๒.๒๔	รู้เห็นกับผู้ที่มาทำการประมูลของหลุดจำนำ มีการให้ข้อมูลการจำหน่ายของหลุด จำนำล่วงหน้ากับพรรคพวกของตนเองการแอบอ้างชื่อบุคคลอื่น หรือชื่อลูกค้า ยกยอกทรัพย์สินจำนำออกไป				
๒.๒๕	เจ้าหน้าที่ของรัฐ รู้เห็นในการปลอมแปลงและใช้เอกสารปลอม เช่น การปลอม ระบุวางแผนที่ มีการปกปิดและให้ถ้อยคำรับรองอันเป็นเท็จเกี่ยวกับสภาพที่ดิน				
๒.๒๖	ผู้บังคับใช้กฎหมาย นำตัวบทกฎหมายไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ				
๒.๒๗	รับค่าฝากเงินพิเศษค่ามัดตัด มิฉะนั้นต้องรอเป็นเดือน				
๒.๒๘	ยกยอกทรัพย์สินจำนำ โดยอ้างว่าถ้ายอดจำนำเกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ทางสถาน หนานบาลจะต้องจัดหาบุคคลอื่นมาเป็นผู้รับจำนำแทน				
๒.๒๙	พนักงานนำทองคำที่ประชาชนจำนำออกมาไปจำหน่ายต่อ โดยอ้างว่าเป็นของญาติ/ เพื่อน (ผู้จัดการออกตัวจำนำตามสำเนาหลักฐานของผู้เคยมาจำนำกับสถาน หนานบาล) ไม่นำทรัพย์สินไว้ที่ห้องสตอร์จรม โดยลงรายละเอียดว่าถูกไถถอนออกไปแล้ว				
๒.๓๐	จัดทำสัญญากู้ยืมเงินโดยลูกค้าไม่ประสงค์ขอสินเชื่อ โดยอ้างว่าเป็นค่าประกัน เงินกู้				
๒.๓๑	เจ้าหน้าที่เก็บบัตรเอทีเอ็มและรหัส และนำเอารายชื่อบุคคลอื่นมาทำสัญญาจ้าง แล้วเบิกค่าจ้างโดยไม่ได้ทำงานจริง				
๒.๓๒	จัดทำบัตรประชาชนให้บุคคลโดยมิชอบโดยบุคคลดังกล่าวไม่มีชื่อและรายการ บุคคลในทะเบียนราษฎรเพื่อสวมบัตรว่าบุคคลที่มาขอทำบัตรประชาชนเป็นผู้มีชื่อ และรายการบุคคลในทะเบียนราษฎร				
๒.๓๓	นายช่างรังวัดทำการปลอมแปลงลายมือชื่อ กำนัน (ปกครองท้องที่) ในเอกสารรับรอง การชี้แนวเขต และแก้ไขเนื้อที่ นส. ๕				

ที่	ตัวอย่างรูปแบบความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๒.๓๔	ออกไปรับเงินค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินกับผู้ประกอบการ ออกใบเสร็จให้วันต่อมา ขอใบเสร็จคืนอ้างว่าคิดผิดและไม่นำใบเสร็จกลับให้ผู้ประกอบการ แต่ทำการ ยักยอกเงินค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน โดยทำการยกเลิกใบเสร็จที่มีการฉีกใช้งาน แล้วนำมาเย็บติดกับแผ่นสำเนา				
๒.๓๕	การจัดเก็บรายได้ที่ต้องออกใบเสร็จรับเงิน เขียนต้นฉบับกับสำเนาไม่ตรงกัน ทั้งชื่อผู้ชำระ/วันที่/จำนวนเงิน				
๒.๓๖	เจ้าหน้าที่รับชำระค่าโทรศัพท์ ไม่นำเงินส่งเบียดบังไปใช้ส่วนตัว				
๒.๓๗	ปลอมแปลงเอกสารทางราชการ การเบิกเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร และนำเงินเข้าบัญชีตนเอง				
๒.๓๘	เจ้าหน้าที่รับรองเอกสารอันเป็นเท็จ รับรองสิทธิตามมาตรการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้มีรายได้น้อยระดับตำบล				
๒.๓๙	พนักงานทেলเลอร์ปลอมลายมือชื่อลูกค้าในใบถอนเงินประเภทบัญชีเผื่อเลือกและ ขณะเดียวกันก็ได้ทำรายการฝากเงินกดใช้เพื่อให้ยอดเงินในบัญชีถูกต้องโดยไม่มี เงินสดฝากเข้าบัญชีจริงเพื่อให้ลูกค้าไม่เห็นความผิดปกติ และเมื่อสิ้นวันก็จะทำ การถอนเงินออกจากบัญชี				
๒.๔๐	เจ้าหน้าที่ธนาคารลักลอบใช้รหัสพนักงานและรหัสรองผู้จัดการทำการเปลี่ยนแปลง สถานะบัญชีไม่เคลื่อนไหว ให้เป็นบัญชีที่เคลื่อนไหว ทำการสมัคร Online โดยใช้ รหัสพนักงานทำการอนุมัติการสมัครแล้วโอนเงินทาง Online เข้าบัญชีตนเอง				
๒.๔๑	เจ้าหน้าที่สินเชื่อธนาคารพิจารณาสินเชื่อให้กับผู้กู้ โดยกระทำผิดวัตถุประสงค์ของ กรรมการธนาคาร				
๒.๔๒	พนักงาน ขสมก. นำตัวรถโดยสารเก่าที่เคยจำหน่ายมาแล้วมาจำหน่ายใหม่				
๒.๔๓	รับชำระค่าบริการโทรศัพท์แล้วภายในวันนั้นได้ทำการยกเลิกใบเสร็จรับเงิน แล้วนำเงินไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว				
๒.๔๔	ปลอมแปลงเอกสารและใช้เอกสารปลอมเพื่อเบิก/ถอนเงินสดออกจากบัญชีเงิน ฝากของลูกค้า				
๒.๔๕	เจ้าหน้าที่ธนาคารนำเงินไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวรวม ๒๑๕ ครั้ง เช่น นำเงินออก จากบัญชีที่פקไว้ของธนาคารกรณีลูกค้าโอนมาจากต่างสาขา				
๒.๔๖	เจ้าหน้าที่ธนาคารมีหน้าที่เกี่ยวกับ ระบบ Online ต่อมาได้ย้ายมาปฏิบัติงานต่าง สาขาในระหว่างธนาคารยังไม่ยกเลิกสิทธิในการเข้าระบบ Online เจ้าหน้าที่แอบ ใช้ User ID และ Password เข้าระบบและดำเนินการถอนเงินจากบัญชีลูกค้าเข้า บัญชีตนเอง				
๒.๔๗	เจ้าหน้าที่การเงินเพิ่มเติมตัวเลขและตัวอักษรในเช็คสูงกว่าจำนวนเงินที่ขออนุมัติ จ่าย				
๒.๔๘	แก้ไขเปลี่ยนแปลงต้นขั้วเช็คและนำเช็คไปถอนเงินจากธนาคารในนามของตนเอง				
๒.๔๙	ช่วยเหลือปกปิดทรัพย์สินของผู้ทำธุรกรรมทางการเงินโดยหลีกเลี่ยงการรายงาน การทำธุรกรรมต่อ สำนักงาน ป.ป.ง.				

ที่	ตัวอย่างรูปแบบความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๒.๕๐	จัดทำโครงการขุดสร้างบ่อขยะในที่ว่างเปล่า แต่กลับใช้ชื่อว่าโครงการปรับปรุงบ่อขยะ ทำให้ปริมาณดินจากการขุดนำไปขายทอดตลาดน้อยกว่าความเป็นจริง				
๒.๕๑	กิจการที่กฎหมายกำหนดว่าผู้รับใบอนุญาตเท่านั้นที่จะประกอบกิจการได้ แต่ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้จริง จึงเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่หาประโยชน์				
๒.๕๒	พนักงานสอบสวนปลอมบันทึกจับกุม บันทึกประจำวัน ปลอมลายมือชื่อลดจำนวนของกลาง (ยาเสพติด)				
๒.๕๓	เรียกรับจากคนขับรถซึ่งมีน้ำหนักเกินกฎหมายเพื่อแลกกับการไม่ดำเนินคดี				
๒.๕๔	ปลอมลายมือชื่อเจ้าของบัญชีในใบถอนเงิน				
๒.๕๕	เปลี่ยนแปลงเลขบัญชีของพระภิกษุที่มีสิทธิได้รับเงินนิตยภัตเป็นเลขบัญชีของตนเอง				
๒.๕๖	ส่งจ่ายเงินตามเช็คสูงกว่าจำนวนที่ได้รับอนุมัติตามฎีกา				
๒.๕๗	ตรวจค้นคลังสินค้าของบริษัทโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เรียกให้ผู้ประกอบการเสียค่าปรับ ทั้งที่การกระทำดังกล่าวไม่ปรากฏการกระทำความผิดอย่างชัดเจน				
๒.๕๘	รับเงินสดจากลูกหนี้เงินยืมงบประมาณแล้วไม่นำส่ง ไม่นำฝาก และไม่มีเงินสดให้ตรวจนับ				
๒.๕๙	จ้างแรงงานไม่ตรงกับความเป็นจริง โดยเบิกค่าแรงงานไม่เป็นไปตามการจ้างจริง และปลอมลายมือ ชื่อการเบิกค่าจ้างแรงงาน				
๒.๖๐	เจ้าหน้าที่สนับสนุนการกระทำความผิด นำโฉนดที่ดิน (ฉบับของที่ดิน) ตามโครงการออกสำรวจออกโฉนดที่ดิน ซึ่งอยู่ระหว่างค้างดำเนินการและค้างแจกไปดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือรอกขอความอันเป็นเท็จ เพื่อให้ที่ดินมีราคาสูงขึ้นและโฉนดที่ดินไปหลอกลวงผู้รับจ้าง				
๒.๖๑	เจ้าหน้าที่มีการยกเลิกใบเสร็จรับเงินในระบบทำให้การรายงานการรับเงินประจำวันน้อยกว่าที่รับไว้จริง/รับเงินและออกใบเสร็จการรับเงินแล้วแต่ไม่นำเงินสดเข้าฝากธนาคารในวันนั้น แต่นำฝากในภายหลัง และอาจนำเงินไปใช้ส่วนตัวก่อน				
๒.๖๒	นำไม้ที่ยึดได้ออกไปจำหน่าย				
๒.๖๓	มีการเรียกรับผลประโยชน์จากการตรวจสอบอาคารที่ได้รับอนุญาต แต่มีการนำอาคารไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น จากอาคารที่อยู่อาศัยที่ใช้เป็นโรงแรมหรือรีสอร์ท เป็นต้น				
๓.	ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการภาครัฐ				
๓.๑	ผู้ใช้น้ำมันรถยนต์ราชการนำน้ำมันไปใช้ส่วนตัว เช่น การคูดน้ำมันไปใช้ส่วนตัวระหว่างทาง หรือเติมน้ำมันไม่ครบตามใบสั่งจ่าย ส่วนน้ำมันที่เหลือนำไปใส่ถังหรือทอนเป็นเงินสด โดยเจ้าหน้าที่ร่วมมือกับผู้ประกอบการ				
๓.๒	เบิกเงินราชการตามสิทธิเป็นเท็จ เช่น ค่าล่วงเวลา ค่าเช่าบ้าน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าที่พัก				
๓.๓	ยักยอกเงินหลวง ปลอมแปลงเอกสารในการเบิกจ่าย				

ที่	ตัวอย่างรูปแบบความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๓.๔	การสืบราคาที่กำหนดว่าต้อง ๓ รายขึ้นไป อาจไม่มีการสืบราคาจากผู้ประกอบการจริง				
๓.๕	ในการกำหนด TOR การจัดซื้อ จัดจ้าง การจ้างที่ปรึกษา การออกแบบโครงสร้างมี การกำหนดขอบเขตงาน หรือเนื้องาน ที่เกินความจำเป็น (Over Design) เพื่อให้มี การประมาณการราคาในส่วนนี้โดยมีผลประโยชน์ทับซ้อน				
๓.๖	คณะกรรมการกำกับกับการจ้างที่ปรึกษา/คณะกรรมการตรวจรับงาน มีการตรวจรับ ในแต่ละงวดงานหลายครั้งเกินความจริง เพื่อประโยชน์ในการเบิกค่าเบี้ยประชุม หรือมีการถ่วงเวลาในการเรียกร้อง ทั้งที่ไม่มีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ				
๓.๗	คณะกรรมการ หรืออนุกรรมการต่างๆ ของหน่วยงานมีการประชุมที่เกินความ จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการเบิกค่าเบี้ยประชุม				
๓.๘	การจัดโครงการต่างๆ ของหน่วยงานที่แอบแฝง หรือที่เกินความจำเป็น ทำให้การ ใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่คุ้มค่า โปร่งใส				
๓.๙	มีการใช้ดุลพินิจในเบิกจ่ายค่าวิทยากรบุคคลภายนอก ที่สูงโดยมีผลประโยชน์ แอบแฝง หรือจำนวนวิทยากรเกินความจำเป็น				
๓.๑๐	การกำหนดราคากลางไม่ใช่ค่า K มาปรับ				
๓.๑๑	ผู้รับจ้างขออนุมัติใช้วัสดุ แต่ไม่ได้นำวัสดุที่ขออนุมัติมาใช้				
๓.๑๒	ผู้รับจ้างปล่อยปละละเลยให้ผู้รับจ้างเหมาช่วง				
๓.๑๓	มีการลือสแปดวัสดุที่ทำให้ไม่เกิดการแข่งขัน				
๓.๑๔	การตรวจการจ้างไม่ตรงตามรูปแบบราชการโดยมีการรับเงินหรือผลประโยชน์จาก ผู้รับจ้าง				
๓.๑๕	คณะกรรมการไม่ได้ออกไปดูสถานที่ก่อสร้าง แต่จะมีการเจรจากับผู้รับจ้าง โดยใช้ ข้อมูลตามที่ผู้รับจ้างแจ้ง แล้วจึงไปทำการตรวจรับงานก่อสร้าง				
๓.๑๖	มีการให้สินบน/ของขวัญ/สินน้ำใจ/การเลี้ยงรับรอง ซึ่งจะนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ ให้กับคู่สัญญา				
๓.๑๗	มีการประสานกับบริษัท หรือผู้ที่จะเป็นคู่สัญญาตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อกำหนดกำหนด คุณสมบัติ (TOR) ซึ่งไม่มีการกำหนดขึ้นอย่างแท้จริงแต่เป็นการนำร่าง TOR ดังกล่าวมาให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนด การแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนด TOR เป็นเพียงการดำเนินการตามรูปแบบของทางราชการ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับเอกชน				
๓.๑๘	ประมาณการค่าจ้างที่ปรึกษาเกินความเป็นจริงเพื่อให้ได้วงเงินงบประมาณจ้างสูง เช่น จำนวนที่ปรึกษามากเกินความเป็นจริง/วุฒิการศึกษาสูงเกินความเป็นจริง/ ระยะเวลาดำเนินการ เป็นต้น				
๓.๑๙	การใช้ดุลพินิจในการเลือกวิธีการจัดซื้อจัดจ้างและผู้รับจ้างโดยวิธีพิเศษ				
๓.๒๐	ชุดคลองทับซ้อนโครงการที่เคยจัดทำไว้แล้ว กรรมการจัดจ้างไม่ตรวจสอบ รายละเอียด				
๓.๒๑	จัดซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่จำเป็นและซื้อจ้างในราคาสูง				
๓.๒๒	เบิกค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม แต่ไม่มีการดำเนินการจริง				
๓.๒๓	เบิกค่าเช่ารถ ค่าเลี้ยงรับรอง ค่าของขวัญ แต่ไม่มีการจ่ายจริง				

ที่	ตัวอย่างรูปแบบความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๓.๒๔	ช่างผู้ควบคุมงานจัดทำรายงานเท็จต่อคณะกรรมการตรวจการจ้าง				
๓.๒๕	เจ้าหน้าที่นำสำเนาบัตร ทะเบียนบ้านที่ใช้ประกอบเอกสารการเบิกจ่ายในโครงการอื่นมาประกอบการเบิกจ่ายเงินอุดหนุน				
๓.๒๖	ทุจริตค่าจ้างเบี้ยเลี้ยงลูกจ้าง				
๓.๒๗	การกำหนด TOR/คุณลักษณะของสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะของสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะของสินค้าหรือบริการบริษัทใดบริษัทหนึ่ง				
๓.๒๘	เรียกรับ การรับรองคุณภาพวัสดุที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน				
๓.๒๙	อาศัยช่องว่างของราคากลางที่ยังไม่มีการกำหนดชัดเจนหรือยังไม่เป็นปัจจุบัน ปรับแต่งราคากลางให้สูงกว่าความเป็นจริง				
๓.๓๐	จัดทำโครงการ/จัดซื้อ จัดจ้างที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ไม่จำเป็น เอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้อง				
๓.๓๑	การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะพัสดุหรือที่เรียกว่า “ล็อกสเปค” เพื่อเอื้อต่อผู้ขายบางราย เช่นระบุยี่ห้อ การระบุคุณสมบัติผู้เสนอราคา ที่เอื้อต่อผู้เสนอราคาเช่น - ต้องมีเครื่องจักรเป็นของตนเอง - ต้องมีแหล่งวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง เช่นหิน ลูกกรังในเขตจังหวัดที่จะเข้าเสนอราคา - ต้องมีหนังสือรับรองจากธนาคารว่าจะสนับสนุนเงินในการก่อสร้างไม่ต่ำกว่า ร้อยละ...ของวงเงิน - ต้องเคยมีประสบการณ์งานที่เหมือนกันในวงเงินไม่ต่ำกว่า... บาท				

ความหมายสถานะความเสี่ยงการทุจริต

สถานะสีเขียว	ความเสี่ยงระดับต่ำ
สถานะสีเหลือง	ความเสี่ยงระดับปานกลาง
สถานะสีส้ม	ความเสี่ยงระดับสูง
สถานะสีแดง	ความเสี่ยงระดับสูงมาก

ประกาศคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต

เรื่อง โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต (คณะกรรมการ ค.ป.ท.) จึงออกประกาศกำหนดให้โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐเป็นวิธีการเพื่ออำนวยความสะดวกให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยมีแนวทางและวิธีการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต เรื่อง โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“โครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ” (Infrastructure Transparency Initiative: CoST) หมายความว่า โครงการที่หน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการก่อสร้างจะต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างสู่สาธารณะชนตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการโครงการก่อสร้าง โดยมีคณะทำงานตรวจสอบข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่เปิดเผย และจัดทำรายงานผลการตรวจสอบข้อมูลที่เสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Multi-Stakeholder Group: MSG) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวแทนของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรวิชาชีพ และภาคประชาสังคม เพื่อพิจารณาและนำเสนอต่อคณะกรรมการ ค.ป.ท. เพื่อพิจารณาอนุมัติให้เผยแพร่รายงานต่อสาธารณะ ทั้งนี้ เรียกโดยย่อว่า “โครงการ CoST”

“คณะทำงานตรวจสอบข้อมูล” (Assurance Team: AT) หมายความว่า คณะทำงานที่กรมบัญชีกลางจัดให้มีขึ้นตามข้อ ๖ (๒) โดยแต่งตั้งจากบุคคลที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญหลากหลายวิชาชีพในการวิเคราะห์ ติดตาม และตรวจสอบโครงการก่อสร้าง เช่น วิศวกร สถาปนิก นักเศรษฐศาสตร์ นักบัญชีและการเงิน

“คณะกรรมการเพื่อส่งเสริมความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ” หมายความว่า คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการ ค.ป.ท. ให้มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับและติดตามการดำเนินงานโครงการ CoST ทั้งนี้ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ CoST”

ข้อ ๔ เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับความเห็นชอบวงเงินงบประมาณที่จะใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละปีงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีอำนาจในการพิจารณางบประมาณแล้ว ให้แจ้งข้อมูลโครงการก่อสร้างที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๕ (๑) โดยส่งให้คณะกรรมการ CoST ภายใน ๑๕ วันทำการ นับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบวงเงินงบประมาณ เพื่อพิจารณาคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ CoST ทั้งนี้ การแจ้งข้อมูลดังกล่าวให้จัดทำตามแบบท้ายประกาศนี้

ข้อ ๕ ให้คณะกรรมการ CoST พิจารณาคัดเลือกโครงการก่อสร้างโครงการหนึ่งโครงการใดที่อยู่ในหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ให้เข้าร่วมโครงการ CoST

(๑) โครงการก่อสร้างที่จะดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลางที่มีลักษณะ ดังนี้

(๑.๑) เป็นโครงการก่อสร้างที่มีงบประมาณสูงสุดของหน่วยงานราชการระดับกรมหรือเทียบเท่า

(๑.๒) ในกรณีที่เป็นโครงการก่อสร้างของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นต้องมีลักษณะดังนี้

(๑.๒.๑) เป็นโครงการก่อสร้างที่มีงบประมาณสูงสุดขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

(๑.๒.๒) เป็นโครงการก่อสร้างที่มีงบประมาณตั้งแต่เจ็ดล้านบาทขึ้นไปของเทศบาล

(๑.๒.๓) เป็นโครงการก่อสร้างที่มีงบประมาณตั้งแต่เจ็ดล้านบาทขึ้นไปขององค์การบริหารส่วนตำบล

(๑.๒.๔) เป็นโครงการก่อสร้างที่มีงบประมาณสูงสุดขององค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

(๑.๓) เป็นโครงการก่อสร้างที่มีงบประมาณตั้งแต่ห้าร้อยล้านบาทขึ้นไปของรัฐวิสาหกิจ

(๑.๔) เป็นโครงการก่อสร้างที่มีงบประมาณสูงสุดของหน่วยงานอื่นนอกเหนือจาก (๑.๑)-(๑.๓)

(๒) โครงการก่อสร้างที่มีผลกระทบต่อสาธารณสุข

(๓) โครงการก่อสร้างที่คาดว่าจะมีการดำเนินการแน่นอน

(๔) โครงการก่อสร้างที่หน่วยงานเจ้าของโครงการพิจารณาเสนอให้เข้าร่วมโครงการ CoST

(๕) โครงการก่อสร้างที่คณะกรรมการ CoST เห็นสมควรให้เข้าร่วมโครงการ CoST

ข้อ ๖ ในการดำเนินงานโครงการ CoST ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องเปิดเผยข้อมูลโครงการตลอดระยะเวลาของโครงการ โดยแบ่งการเปิดเผยข้อมูลเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ การเปิดเผยข้อมูลโครงการต่อสาธารณะหรือข้อมูลเชิงรุก (Proactive Disclosure) และการเปิดเผยข้อมูลเมื่อมีการร้องขอหรือข้อมูลเชิงรับ (Reactive Disclosure) ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามรายละเอียดท้ายประกาศนี้

(๒) ให้กรมบัญชีกลางรับผิดชอบงานเลขานุการของคณะกรรมการ CoST และจัดให้มีคณะทำงานตรวจสอบข้อมูล โดยค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ CoST และคณะทำงานตรวจสอบข้อมูลให้เบิกจ่ายจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกรมบัญชีกลางหรือแหล่งเงินอื่น

(๓) คณะทำงานตรวจสอบข้อมูลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๓.๑) ตรวจสอบข้อมูลที่หน่วยงานเจ้าของโครงการเปิดเผย แบ่งการตรวจสอบออกเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

(๓.๑.๑) ระดับหน่วยงานเจ้าของโครงการ (Procurement entity level) เป็นการตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องของข้อมูลที่เปิดเผยและประสิทธิภาพการทำงานโดยทั่วไปของหน่วยงานเจ้าของโครงการ

(๓.๑.๒) ระดับโครงการ (Project level) เป็นการตรวจสอบโครงการตามความสนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง เช่น การแข่งขันอย่างเป็นธรรมในการจัดซื้อจัดจ้าง ความคุ้มค่าและประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ การตอบสนองต่อความต้องการของภาคประชาชน

ทั้งนี้ คณะทำงานตรวจสอบข้อมูลอาจลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อมูลพร้อมจัดเวทีภาคประชาชนเพื่อรับฟังความคิดเห็นสำหรับโครงการหนึ่งโครงการใดก็ได้ ตามที่คณะอนุกรรมการ CoST เห็นสมควร

(๓.๒) นำผลการตรวจสอบข้อมูลมาจัดทำเป็นรายงานผลการตรวจสอบข้อมูล (Assurance Report) เป็นประจำทุกปีงบประมาณ โดยรายงานดังกล่าวจะต้องอยู่ในรูปแบบของภาษาที่สามารถเข้าใจได้ง่าย

(๓.๓) ประสานงานกับฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการ CoST ในการขอข้อมูลเพิ่มเติมจากหน่วยงานเจ้าของโครงการ

(๓.๔) เสนอรายงานผลการตรวจสอบข้อมูลต่อคณะอนุกรรมการ CoST เพื่อพิจารณารับรองรายงานผลการตรวจสอบข้อมูลในเบื้องต้นและนำเสนอต่อคณะกรรมการ ค.ป.ท. เพื่อพิจารณาต่อไป

(๔) เมื่อคณะกรรมการ ค.ป.ท. รับรองรายงานผลการตรวจสอบข้อมูลแล้ว ให้กรมบัญชีกลางเปิดเผยรายงานผลการตรวจสอบข้อมูลให้หน่วยงานเจ้าของโครงการและสาธารณชนรับทราบผ่านทางระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลาง ภายใน ๑๕ วันทำการ

(๕) ในกรณีที่คณะทำงานตรวจสอบข้อมูลตรวจพบความไม่ถูกต้อง ความไม่ครบถ้วนของข้อมูลที่เปิดเผย หรือตรวจพบพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตหรืออาจนำไปสู่การทุจริต ให้รายงานผลการปฏิบัติงานให้คณะอนุกรรมการ CoST พิจารณา หากคณะอนุกรรมการ CoST เห็นว่ามีความไม่ถูกต้อง ความไม่ครบถ้วนของข้อมูลที่เปิดเผย หรือเห็นว่ามีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตหรืออาจนำไปสู่การทุจริต ให้รีบแจ้งหน่วยงานเจ้าของโครงการทราบ เพื่อให้มีการชี้แจงหรือแก้ไขภายในระยะเวลาที่คณะอนุกรรมการ CoST กำหนด หากหน่วยงานเจ้าของโครงการไม่ชี้แจงหรือแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนดให้คณะอนุกรรมการ CoST แจ้งคณะกรรมการ ค.ป.ท. พิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อมีข้อสั่งการต่อไป หากคณะกรรมการ ค.ป.ท. ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่ามีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตหรืออาจนำไปสู่การทุจริตได้ ให้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

ข้อ ๗ ให้การดำเนินงานโครงการ CoST ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๐ ซึ่งยังดำเนินงานไม่แล้วเสร็จเป็นการดำเนินงานโครงการ CoST ตามประกาศนี้ และให้ผู้มีหน้าที่และอำนาจดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวดำเนินงานต่อไปได้ โดยให้นำแนวทางและวิธีการดำเนินงานตามประกาศนี้ มาใช้บังคับแก่ขั้นตอนที่อยู่ในระหว่างดำเนินงานหรือที่จะดำเนินงานต่อไป จนกว่าจะดำเนินงานแล้วเสร็จ เว้นแต่เป็นโครงการที่ไม่อาจนำแนวทางและวิธีการดำเนินงานตามประกาศนี้ มาใช้บังคับได้ ก็ให้ดำเนินงานตามแนวทางและวิธีการเดิมต่อไปจนกว่าจะดำเนินงานแล้วเสร็จ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

ประสงค์ พูนธเนศ

ปลัดกระทรวงการคลัง

ประธานกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๓๙ ๙๖๖๖

สำนักงาน ป.ป.ช.	6880
เลขรับ	
วันที่	๖ ธ.ค. ๒๕๖๑
เวลา	13.56

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๖ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ระยะที่ ๒

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ ปช ๐๐๐๓/๐๓๕๖
ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

ด้วยสำนักงาน ป.ป.ช. ได้เสนอเรื่อง ข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ระยะที่ ๒ ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยด่วนด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

สุพันธุ์ เมธีวณิช

(นายสุพันธุ์ เมธีวณิช)

พล.ต.อ. ป.ป.ช. นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการกองวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ท.ต.ท. ๕

(ในยศ สมจินตนากุล)

รองเลขาธิการ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กองวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช.

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๐๐ ต่อ ๓๖๓๒ (อีพิดีคที)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๖๔

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : ocma@soc.go.th

ส่วนราชการเจ้าของเรื่อง ปช วันที่มีมติ ๑๒/๑๒/๒๕๖๒

เรื่อง ข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ระยะที่ ๒

คณะรัฐมนตรีมีมติ

๑. รับทราบข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ระยะที่ ๒ ตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) เสนอ สรุปได้ ดังนี้

๑.๑ ข้อเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ได้แก่ ให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการยกระดับค่าคะแนน CPI และให้สำนักงาน ป.ป.ท. ประสานกับหน่วยงานภาคเอกชนหรือมูลนิธิที่มีความพร้อมเพื่อเป็นตัวแทนของประเทศไทยในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ภาคส่วนต่างๆ ตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับค่าคะแนน CPI

๑.๒ ข้อเสนอต่อรัฐบาล เช่น รัฐบาลควรมอบหมายหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองเพื่อรับผิดชอบการยกระดับค่าคะแนน CPI ในทุกแหล่งข้อมูล รัฐบาลต้องนำแผนปฏิรูปประเทศ ๑๑ ด้าน ไปขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดให้มีกลไกการคุ้มครองพยานและผู้แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริต (Whistleblower) เป็นต้น

๒. ให้สำนักงาน ป.ป.ท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของหน่วยงานต่างๆ เช่น (๑) ประเด็นการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันในประเด็นต่างๆ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม สำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นว่าสำนักงาน ป.ป.ท. ควรเป็นหน่วยงานในการขับเคลื่อนการยกระดับคะแนน CPI ร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. และควรกำหนดหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบแผนปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๑ ด้าน เพื่อดำเนินการร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. และ (๒) ประเด็นการสนับสนุนงบประมาณและการจัดตั้งหน่วยงานเพิ่มเติม สำนักงานงบประมาณเห็นว่าสำนักงาน ป.ป.ท. ควรพิจารณาปรับปรุงบทบาทภารกิจ โครงสร้างของหน่วยงานที่มีอยู่เดิมเป็นลำดับแรกก่อน เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนของภารกิจและก่อให้เกิดภาระงบประมาณรายจ่ายเกินความจำเป็น เป็นต้น ไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

ที่มา จากเว็บไซต์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ ๓๕๘/๒๕๖๒
เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ

ตามที่ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๒๖/๒๕๕๗ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ จัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ภายในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เพื่อมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนร่วมกันบูรณาการแก้ไขปัญหาการทุจริตให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืนโดยเร็ว และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เห็นชอบในหลักการที่ให้ ศอตช. เป็นกลไกในการตรวจสอบและกลั่นกรองรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบของส่วนราชการกรณีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประกอบกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ที่กำหนดให้การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำเป็นหนึ่งในนโยบายเร่งด่วน โดยเร่งรัดการดำเนินการมาตรการทางการเมืองควบคู่ไปกับมาตรการทางกฎหมายเมื่อพบผู้กระทำความผิดอย่างเคร่งครัด นั้น

โดยที่ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ตามประกาศลงวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๒ และแต่งตั้งรัฐมนตรี ตามประกาศลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบของ ศอตช. เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๖) และ (๙) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

๑. ให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า ศอตช. ภายในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ทำหน้าที่เป็นองค์กรอำนวยการในการแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีคณะกรรมการอำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ มีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

๒. องค์ประกอบ

๒.๑	นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย	ประธานกรรมการ
๒.๒	ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๒.๓	ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
๒.๔	ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ	กรรมการ
๒.๕	เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	กรรมการ

๒.๖ เลขาธิการ...

- ๒ -

๒.๖ เลขธิการสำนักงานศาลยุติธรรม	กรรมการ
๒.๗ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ	กรรมการ
๒.๘ เลขธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	กรรมการ
๒.๙ เลขธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ	กรรมการ
๒.๑๐ ผู้แทนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	กรรมการ
๒.๑๑ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด	กรรมการ
๒.๑๒ ผู้ทรงคุณวุฒิที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน ๔ คน	กรรมการ
๒.๑๓ เลขธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท.	กรรมการและเลขานุการ
๒.๑๔ ข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ท. ที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๒.๑๕ ข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ท. ที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

๓. หน้าที่และอำนาจ

๓.๑ เสนอแนะแนวทางและมาตรการในการบูรณาการเพื่อเสริมสร้างและประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชนในการแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบต่อคณะรัฐมนตรี

๓.๒ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับต่าง ๆ รวมทั้งนโยบายของฝ่ายบริหารที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย (Corruption Perceptions Index: CPI)

๓.๓ อำนวยการและประสานการปฏิบัติ เร่งรัด ติดตาม กำกับดูแล ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสอดคล้องกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา โดยอยู่ภายใต้กรอบธรรมาภิบาล เพื่อบูรณาการการทำงานเพื่อการแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๓.๔ รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนที่เกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ โดยประสานงานให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐตรวจสอบข้อเท็จจริง และเร่งรัดผลการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมให้แก่ประชาชนโดยเร็ว

๓.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติราชการของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต รวมทั้งตรวจสอบและกลั่นกรองรายงานผลการตรวจสอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามที่ได้รับมอบหมาย

๓.๖ ให้องค์กรของรัฐบาลตอบสนองการดำเนินการของ คอตช. อย่างทันทั่วทั้งในทุกกรณี ตลอดจนปฏิบัติตามที่ได้รับร้องขอจาก คอตช. เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไข หรือสั่งการเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดให้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรือให้งดเว้นการดำเนินการใด ๆ ที่ขัดต่อกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่งนายกรัฐมนตรี อันก่อให้เกิดความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

๓.๗ แต่งตั้ง ...

- ๓ -

๓.๗ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน หรือมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เป็นไปตามคำสั่งนี้ได้ ในกรณีเร่งด่วนประธานกรรมการมีอำนาจดำเนินการตาม ข้อ ๓.๗ นี้ได้ และรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการทราบ.

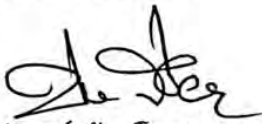
๓.๘ ดำเนินการอื่นใดตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำหรับการเบิกจ่ายเบี้ยประชุมหรือค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่จำเป็น ต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานที่แต่งตั้งตามคำสั่งนี้ ให้เป็นไปตาม พระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๗ หรือตามระเบียบของทางราชการแล้วแต่กรณี โดยให้เบิกจ่าย จากงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี

คณะผู้จัดทำ

๑. พ.ต.ท. วันนพ สมจินตนากุล	เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. (ที่ปรึกษา)
๒. นายภูมิวิศาล เกษมสุข	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. (ที่ปรึกษา)
๓. นายพุฒิพงษ์ เลิศสถิตย์	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. (ที่ปรึกษา)
๔. นางฉวีวรรณ นิลวงศ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
พนักงานราชการทั่วไป (กลุ่มงานเชี่ยวชาญเฉพาะ)
๕. นางสาวมนัสนันท์ จรัสจรรณพงษ์	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ
๖. ว่าที่ร้อยโท เจนรบ พลเดช	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ
๗. นางสาวญาณัชชา นนทจันทร์	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ
๘. นางสาวทิพากร คำเกิด	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
๙. นายนิติพล ภูหงส์	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
๑๐. นางสาวประภาพรรณ ธนุสนธิ์	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
๑๑. นางสาวธัญญ์นภัส เลิศปิธิชัยศิริ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑๒. นางสาววรรณฉวี ชื่นจะบก	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ
๑๓. นางสาวธันยธร ผดุงทรง	นักวิเทศสัมพันธ์ปฏิบัติการ
๑๔. นางสาวพัชรภรณ์ มีแพง	นักสืบสวนสอบสวนปฏิบัติการ
๑๕. นางสาววลัยพร พ่วงเจริญ	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
๑๖. นางสาวนวพร ปั่นจันทร์	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ

ที่ปรึกษา (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

๑. ศ.พล.ต.ต.หญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา คณบดี คณะนิติวิทยาศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
๒. รศ.ดร. ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ คณบดีวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๓. พล.ต. อรชัย บุญสุขจิตเสรี ผู้ช่วย จเร กอ.รมน.
๔. นางสาวสุชาภา วรินทร์เวช ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข
๕. ดร.ทวีศักดิ์ รักยิ่ง ภาคเอกชน
๖. รศ.ดร.ณฐนนท์ ตราชู ภาคเอกชน

